

Oila va jamiyat

№ 12 (1415)
27-MART
2019-yil

Gazeta 1991-yil 1-sentabrdan chiqq boshlagan

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru

@oilavajamiyatgazetasi_bot

– Тиз чўкиб кечим сўра десалар ҳам, розиман, опа-жон! Фақат... фақат бир ўтинчим ажрашмайлик, дегандим... Ажрашишга... қандай кўнаман?!

GUNOHNING TOVONINI KIM TO'LAYDI?

Уриш-яраш, уриш-яраш билан умр йилларини ортида қолдириб орадан 5 йил ўтиб кетди. Қонуний ажрашмаганини билиб туриб Шерматга тегишга розилик берган қиз, унинг ота-онаси хато қилмади, деб ўйлайсизми? Нахотки уларни, қизини сўроқлаб келган бўлажак куёв ким, нега ажрашди, деган саволлар ўйлантирмаган? Уйланган икки нафар фарзандини аро йўлда сарсон-саргардон, бировларга зор қилиб, зориқтириб қўйган бу йигит уларнинг қизига вафо қилармикан?...

Erta turmushning salbiy oqibatlari

Оила кодексига қизларнинг 17 ёшдан никоҳдан ўтиш ҳуқуқи белгилаб қўйилган. Бироқ ҳали қизи 15-16 ёшда эканига қарамай, уни тезроқ турмушга беришга ошиқадиган ота-оналар ҳам учраб туради. Бундай ҳолларнинг олдини олиш мақсадида "Оила дорилфунуни" машғулотида, аҳоли ўртасида ўтказилаётган тадбирларда қизларнинг барвақт турмушга чиқиши туфайли юзага келадиган муаммолар тушунтирилмоқда. Қизларнинг барвақт турмуш қуриши кўпинча ота-она-

1. Масъулиятсизлик ҳиссининг ошиши ёки масъулият босими остидаги руҳий зуриқиш.

2. Ёш оилалар орасида ажралишларнинг кўпайиши ажралишлар дастлабки беш йилда рўй беради.

Қизларнинг оилавий ҳаётга жисмонан, маънан ва руҳан, репродуктив ва жинсий ҳаёт маданиятига тайёр бўлмаган ҳолда эрта турмушга чиқишлари қуйидаги оқибатларга олиб келмоқда:

3. Туғиш вақтидаги мураккабликлар; туғиш ва ҳомиладорлик ўртасидаги оралик муддатининг қисқариши.

4. Биринчи бор туғадиган ва 20 ёшга булган ёш аёллар ўртасида ўлимнинг кўпайиши.

ларнинг хоҳиш-истагига кўра бўлаётганини ҳисобга олиб, бу масалада маҳаллалар ролини кучайтиришга эътибор қаратилаётир. Шу ўринда савол туғилади: оилаларда соғлом муҳитни мустаҳкамлаш, қизларни эрта турмушга беришнинг олдини олиш мақсадида хотин-қизлар қўмиталари раислари, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари фаоллари томонидан жойларда олиб борилаётган кенг кўламли ишларга қарамай, нега юқоридаги каби ҳолатлар ҳамон давом этмоқда?

Насиба Содиқова, Навоий вилояти Хотин-қизлар қўмитаси раиси:
– Вояга етмаган болаларини ташлаб, хорижга ишлашга кетган аёллар ҳақида гап борса юрагим огриди. Пул ҳам топилар, орзу-қавас ҳам ушлар, лекин бой берилган болалик-чи...

Дилором Салоҳий, филология фанлари доктори, профессор:
– Оддий бир олимага нисбатан кўрсатилган ҳурмат, эътибор ва улкан ишончдан бошим осмонга етди. Аёли улуғланаётган жамиятда яшаётганимдан шукроналик ҳиссини туйдим.

Мавлуда Турсунова, Наманган 1-шаҳар шифохонаси бўлим бошлиғи:
– Бутун умр жамоамда, одамлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга, аҳоли тиббий маданиятини юксалтиришга интилдим. Ҳамиша ўзим ҳам тарғиб қилган гоёларимга содиқ яшадим.

Хосият Рустамова, "Kitob dunyosi" газетаси бош муҳаррири, шоира:
– Қайсидир хорижий тили билади, дегани таржимон, дегани эмас! Таржима – бу катта санъат. Таҳририятга келаётган таржималар менинг фикрларимга гувоҳ! Икки жумлада аён бўлади исьтедод деганлари.

Севара Атабаева, Норин туманидан, 2-гурӯх ногирони:
– Ҳаётда яхши одамлар қўллагига ишонаман. Уларнинг ёрдами хис қилиб турибман. Саховатпеша юртдошларим хорижда оёқларимни операция қилдиришим учун ёрдамларини аямайдилар, деган умиддаман.

SAMARQANDDA "QIZLARJON" SAMMITI YAKUNLANDI

Шу йилнинг 23-26 март кунлари республика миқёсида "Илм-фан – келажак пойдевори" шиори остида "Қизларжон" ўқувчи-қизлар саммити бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Ёшлар иттифоқи, Самарқанд вилоят ҳокимлиги ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида ўтказилган саммитда Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлардан 14-18 ёшгача бўлган 140 нафар иқтидорли қиз иштирок этди. Айтиш керакки, саммит дастури ранг-баранглиги ва замонавий инновацион йўналишларга бой эканлиги билан ажралиб турди. Хусусан, қизлар замонавий АКТ имкониятлари ва уларни ҳаётга татбиқ этиш усуллари, америкалик мутахассислар томонидан мақсадларга эришиш учун тренинглар, Инха университети проректоридан маҳорат сабоқларидан баҳраманд бўлишди, хотин-қизлар кўмиталари ролида иштирок этиш имкониятига эга бўлишди. Шунингдек, қизлар Самарқанд вилоятидаги қатор ишлаб чиқариш корхоналарида ҳам бўлиб, уларнинг фаолияти билан яқиндан танишишди.

Саммит ҳар бир вилоятда ҳам ўтказилади

- Бугун мамлакатимизда хотин-қизлар асосан умумтаълим, соғлиқни сақлаш, мактабгача таълим соҳаларида фаолият кўрсатмоқда, - дейди Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг уринбосари, Хотин-қизлар кўмитаси раиси Танзила Нарбаева. - Ваҳолакин,

улар бемалол бошқа соҳаларда ҳам ўз иқтидорини намоён қилиши ва муваффақиятларга эришиши мумкин. Жумладан, инновация, технологиялар ва бошқа замонавий йўналишларда ҳам. Бугун биз қизларни нафақат оилавий ҳаётга, балки катта ҳаётга ҳам тайёрлаш масалаларини жиддий ўйлаб кўришимиз лозим. Сабаби, бугунги глобаллашув шароитида бўлгуси ҳар бир она, яъни қизларимиз билимли, технологиялар билан ишлай оладиган бўлиши керак. Шунинг учун шу йилнинг ўзида худди шундай саммит вилоятларнинг ўзида ҳам юқори савияда ўтказилади.

Саммит давомида америкалик тренерлар, мамлакатимизнинг етук олимлари, тадбиркорлари томонидан ўқувчи қизлар учун маҳорат сабоқлари ўтказилди. Халқ таълими вазири уринбосари Д.Кенжаев, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари А.Қурбонов, Л.Тошпўлатова, Н.Алимова, Самарқанд вилоят ҳокими уринбосари, хотин-қизлар кўмитаси раиси Г.Алимова ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Хорижда мақоласи чиққан, қорақалпоқ тилида лугат тузган ва Жиззахдаги ягона хитой тили ўқитувчиси бўлган ўқувчи қизлар Иштирокчи қизлар билан

суҳбатлашаркансиз, турли соҳаларда эришган ютуқларидан фахрланасиз. Хусусан, улар орасида хорижда мақолалари чоп этилган, нафақат инглиз, балки хитой, корейс ва бошқа тилларда сўзлашадиган қизлар ҳам бор. Жумладан, Бухоро вилоятидан келган Ясмин Қодирова мода бўйича онлайн-ўйин лойиҳасини яратган бўлса, Андижон вилояти Муҳаммад Юсуф номидаги ижод мактаби ўқувчиси Нодира-бегим Азизованинг илмий мақолалари Англия, Украина, Белоруссия каби давлатларда чоп этилган.

- Саммитнинг турли мавзуларга бой ўтгани, замонавий лойиҳаларни амалиётга татбиқ этишда хориж университети ўқитувчиларининг интерактив дарслари менга манзур бўлди, - дейди Жиззах вилояти Шароф Рашидов туманидаги 14-мактаб ўқувчиси Умида Худойбер-

ўрганиш ниятидаги ёшлар кўп, аммо мутахассислар бўлмагани учун дарсдан бўш вақтимда уларга дарс ўтаман. Ойига ўртача 1000 АҚШ доллари миқдорида маблағ топаман. Режаларим катта. Мақсад сари интилишимда бу саммитнинг ўрни аҳамиятли.

Хунармандчилик маҳсулотлари 13 миллион сўмга сотилди

«Қизларжон» саммити давомида қизлар, шунингдек, тадбиркорлик йўналишида мутахассислардан зарур тавсияларни олишди. Интерактив машғулотлар тарзида ўтказилган маҳорат сабоқларида тадбиркорлик сирлари Жомбой туманидаги Амин инвест, Самарқанд шаҳридаги Самарқанд Бухоро ипак гилам қўшма корхонаси, Бибиҳоним ўқув маркази билан танишиш давомида ўрганилди.

Регистон майдонида ишти-

диева. - Ўзим мактабда таҳсил олиш билан бирга хитой тилидан ўқув марказида дарс бераман. Қизиғи, хитой тилини мутлақо бепул ўрганганман. Онам туманимизда жойлашган, хитойликлар билан ҳамкорликдаги қўшма корхонада ошпаз бўлиб ишларди. Ердан беришга бориб, на ўзбек ва на рус тилидан хабардор хитойликлардан бу тилни ўргандим. Аини пайтда уларга тилмочлик қиламан. Қолаверса, тилни

рокчилар орасида ўзлари ясаган хунармандчилик маҳсулотлари кўргазмаси бўлиб ўтди. Ушбу кўргазма давомида қизлар ясаган буюмлар 13 миллион сўмга сотилди.

Анжуман якунида иштирокчи қизлар Самарқанддаги тарихий обидалар, диққатга сазовор жойларни томоша қилишди. Саммит иши бўйича резолюция қабул қилинди.

Гулрух КОМИЛОВА

Tanlov g'olibi innovatsion bog'cha ochdi

«Ўзбекистон аёлларининг 100 та энг яхши инновацион лойиҳаси» Республика танловининг ғолибаси Наимахон Фаёзова «Smart child» инновацион нодавлат мактабгача таълим муассасасини ташкил этди.

Унинг очилишида иштирокчилар янги қуриб битказилб замонавий жиҳозланган боғча билан танишдилар, меҳмонлар ва кичкинтойларнинг чиқишлари бўлиб ўтди.

Ушбу инновацион нодавлат мактабгача таълим муассасасида кичкинтойларга рус, инглиз ва араб тиллари, одбонма, ментал арифметика ва расм чизиш бўйича машғулотлар ўтказилиши кўзда тутилган.

GERMANIYADA O'zbekiston Yoshlari kuni 2019-yil 24-mart

Ўзбекистон Республикасининг Германиядаги элчихонасида 24 март куни "Германияда Ўзбекистон ёшлари кунини" бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикасининг Германия Федератив Республикасидаги элчихонаси, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи, Ўзбекистон Ёшлари Умумжаҳон Ассоциацияси ҳамда Ўзбекистон Республикаси туризмни ривожлантириш давлат кўмитаси ҳамкорлигида ташкил қилинган мазкур тадбирда Германия ва қўшни Чехия давлатидан 100 дан ортиқ ёш ватандошларимиз иштирок этди.

Тадбир доирасида "Ўзбекистонда туризмни ривожлантиришда хориждаги ёш ватандош-

GERMANIYADA O'ZBEK YOSHLARI KUNI

ларимизнинг роли" мавзусида тақдимот бўлиб ўтди. Қизиқарли баҳс-мунозараларга, турли йўналишлар бўйича тақлиф ва мулоҳазаларга бой бўлган учрашув хориждаги ёшларимизнинг Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотларга бефарқ эмаслиги, давлатимизнинг ёшлар сиёсатини қўллаб-қувватлаши ва ёрдами аямасликларидан далолат берди. Тадбирнинг бадий қисмида Германия олийгоҳларида таҳсил олаётган фаол ёшларимиз ўзбек миллий урф-одатларимиз мужассамлашган сахна қўринишлари билан иштирок этишди. Ўзбекистондан ташриф буюрган санъат усталари иштирокидаги концерт дастури ёшларимизга кўтаринки кайфият бағишлади. Дастурхонга ўзбек палови ва Наврўз таомлари, шу жумладан, сумалак ҳам тортилди.

Тадбир сўнггида иштирокчиларга эсдалик совғалари топширилди.

Камолиддин БЕРДИЕВ,
Ўзбекистон Ёшлари Умумжаҳон
Ассоциациясининг Германиядаги вакили.

oilavajamiyat@mail.ru

YANGICHA FIKRLASH FURSATI YETDI...

Насиба Содиқова,
Навоий вилояти Хотин-
қизлар кўмитаси раиси

Ҳозирги замон аёлининг имконлари аввалгидан анча фарқланади. Ўқийман, ишлайман, тадбиркор бўламан деган хотин-қизлар учун жуда кўп имтиёзлар яратилмоқда. Бироқ, уларнинг барчаси ҳам бугунги кун талабларини чуқур англаб ета оляптими? Нима учун қайнона-келин муносабатларидаги чигалликларга тўлиқ ечим топилаётми? Оиланинг муқаддас тушунча эканлигини англатиш учун фақат қизларни эмас, йигитларни ҳам ҳушёрликка чақириш фурсати келмадимикан?...

Сўхбатдошимиз Навоий вилояти Хотин-қизлар кўмитаси раиси Насиба Содиқованинг безовта қалби ҳар бир оилага хотиржамлик, ҳар бир аёл қалбига умид ва ишонч нурларини олиб киришни истайди. Ҳали қуёш чикмасидан ишга отланиб, тун ярмидан оқанда уйга кириб келадиган бу серғайрат аёлнинг иш жараёнига оила аъзолари ҳам кўникиб кетган. Ҳатто бир сафар ижтимоий тармоқ орқали мурожаат қилган шикоятчи аёлнинг мушқулини осон қилиш учун бутун оила биргаликда бориб кўмак беришгани ҳам аини ҳақиқат. "Барчамиз шу элнинг фарзандимиз. Қийин ва машаққатли онларда бир-биримизга ғамхўрлик қилишимиз керак", — дея таъкидлайди опа фарзандларига.

— Ўсмирликдаги ўтиш даври нафақат ота-онанинг, балки бутун маҳалла ва мактаб жамоасининг диққат-эътиборида бўлиши лозим. Олий таълим муассасалари, лицей, коллеж ва мактаблардаги учрашувлар чоғида мен ушбу ҳақиқатни қайта-қайта таъкидлашдан сира чарчамайман. Олиб борган сўхбатларимиз ва сайёр учрашувларимиз самараси ўлароқ Учқудук, Конимех, Қизилтепа, Томди, Навбахор, Нурота ҳамда Хатирчи туманларида 2018 йилда воёга етмаган қизлар ўртасида жиноят содир этилмаган. Бундан ташқари, 18-30 ёшгача бўлганлар орасида содир этилган жиноятлар 45 тага, 30 ёшдан юқори бўлганлар орасида содир этилган жиноятлар эса 123 тага каймаган, — дейди опа.

Вилоят Хотин-қизлар кўмитаси одам савдоси билан боглиқ жиноятларнинг олдини олиш мақсадида ҳам кенг кўламдаги ишларни олиб бормоқда. 2018 йилда бу борада 950 дан ортқ амалий тадбирлар ўтказилди. Жумладан, 765 дан ортқ давра сўхбатлари, 11 дан ортқ конференциялар, 39 дан ортқ амалий семинарлар ҳамда 135 дан ортқ оммавий ахборот воситалари oilavajamiyat@mail.ru

орқали чиқишлар амалга оширилди.

Жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ҳамда ўз жонига қасд-суиқасд қилиш каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида вилоятнинг барча туман-шаҳарларида: "Сенинг тақдирингга бефарқ эмасмиз!" мавзусида давра сўхбатлари ўтказилди. Ушбу тарғибот ишларида мактаб, коллеж ҳамда аҳолининг барча қатламлари фаол иштирок этишди. Тарғибот ишларида умумий ҳисобда 5 мингдан ортқ фуқаролар қамраб олинди, уларга Хотин-қизлар кўмитаси томонидан тайёрланган 400 дан ортқ тарғибот-таркатма материаллари ҳамда 250 дан ортқ оилани мустаҳкамлашга доир китоблар тақдим этилди.

Афсуски, ажримлар мавзуси ҳануз долзарблигича қолмоқда. Насиба опага маслаҳат сўраб келадиган аёлларнинг аксарияти оиладаги нотинчлик, қайнона-келин муносабатига ечим излаб мурожаат қилади. Шу боис қаҳрамонимиз иш режасидаги энг кўп вақтини хонадонма-хонадон юриб, оиладаги тушунмовчиликларга барҳам

тадбирларимиз натижасида узоқ муддатга четга чиқиб кетган 5 мингдан зиёд хотин-қизларнинг 3527 таси вилоятга қайтарилди, — дейди Насиба опа оғир тин олиб.

Ҳа, ҳаёт давом этар экан, унинг ўзига яраша синовлари ва машаққатлари инсондан доимий равишда ҳушёрликни ва зукколикни талаб қилади. Шунинг билан биргаликда кечиримлик ва бағрикенглик ҳам атрофимиздаги инсонларни англашда катта ёрдам беради. Рухшуносларнинг таъкидлашларича, жазони ўташ муассасаларидан қайтган аёллар жазони ўташдан кўра эл-юрт олдида ўз обрўсини, номини тиклаш жараёнидан кўпроқ чўчир эканлар. Шу боис Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитасининг худудларидаги бўлимлари томонидан ана шундай аёллар қатъий назоратга олинмоқда. Опанинг таъкидлашича, жазони ижро этиш муассасаларидан қайтган 20 нафар хотин-қиз Хотин-қизлар кўмиталари назоратига олинган бўлиб, уларнинг барчаси тиббий кўрикдан ўтказилди ҳамда 16 нафари иш билан таъминланди.

Вақт ўтгани сайин спорт шохсупаларида давлатимиз байрогини маҳкам тутган хотин-қизлар сони ошиб бормоқда. Мана, яқинда якунланган, оғир атлетика бўйича жаҳон чемпионатида навоийлик Кумушхон Файзуллаева жаҳон рекордини янгиллаган ҳолда олтин медаль соҳибига айланди. Спортни янада ривожлантириш борасида қандай янги лойиҳалар амалга

ёшлар ва уй бекалари жалб этилди. Шуниси қувонарлики, бу тадбирларимизда ёши улғу онахонлар ҳам фаол иштирок этишга ҳаракат қилишяпти.

Аксарият хотин-қизлар ўз ҳуқуқларини билмаганликлари ва ўзларини ҳимоя қила олмаганликлари сабабли боши берк кўчага кириб қоладилар. Ана шундай кезларда улар яхши бир психолог ва ҳуқуқшунос ёрдамига муҳтож бўлишади. Навоий вилоятида ҳозирги кунда зўрлик ишлатишдан жабр кўрган шахсларни реабилитация қилиш ва мослаштириш, ўз жонига қасд қилишни олдини олиш марказлари фаолияти йўлга қўйилган. 2019 йилда ушбу марказларга 89 нафар хотин-қиз мурожаат қилган. Шундан 12 нафар хотин-қизга тиббий, 22 нафарига психологик, 24 нафарига ҳуқуқий ёрдам кўрсатилган бўлса, 11 нафарининг бандлиги таъминланди. 9 нафар аёлга эса кредит олинларида амалий ёрдам кўрсатилди. Бундан ташқари, оилавий низолар сабабли марказга мурожаат қилган 33 нафар хотин-қиз яраштирилди.

— Оиладаги асосий келишмовчиликлар моддий етишмовчиликлар туфайли юзга келади, — дейди Насиба опа кўюнақлик билан. — Демак, хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш ишлари ҳам алоҳида эътибор қаратишимиз лозим. Шу кунгача 1648 нафар оғир ижтимоий вазиятда яшаётган хотин-қизларнинг манзилли рўйхатлари шакллантирилди ҳамда ижрога йўналтирилди. Шунингдек, оғир ижтимоий вазиятда яшаётган хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш мақсадида 595 нафар шу тоифадаги хотин-қизларнинг манзилли рўйхатлари шакллантирилиб, бугунги кунда уларнинг бандлигини таъминлаш чоралари кўрилмоқда. Аини пайтда 106 нафар оғир ижтимоий вазиятда яшаётган хотин-қизлар иш билан таъминланди.

Шу ўринда бу йилги баҳор айёмида бизни қувонтирган воқеаларни ҳам айтиб ўтай. 8 Март — халқаро хотин-қизлар кун байрами арафасида вилоятимизнинг 12 нафар аёли "Мўтабар аёл" кўрак нишони соҳибига айланишди. Бундан ташқари, 2 нафар қизларимиз Зулфия номдаги давлат мукофотида сазовор бўлишди.

Сўхбат жараёнида опанинг иш столидан мумтоз адабиётимиз вакиллари китоблари кўпроқ ўрин эгаллаганига гувоҳ бўлдик. Хулоса учун шайланган чоғимизда опанинг ўзи бу кузатувимизни сезиб, жилмайганча жавоб қилди:

— Ахир сўз мулкининг султони Алишер Навоий ҳазратлари шарафига номланган вилоятда яшаймиз. Шу боис ҳар иш кун аввалида бобомизнинг ғазалларини мутлоа қилишни одат қилганман. Қолаверса, ғазал ва шеърлар ёдлаган одамнинг хотираси кучли бўлади. Шунинг учун ҳам ўзимга хотира машини учун, ҳам қалбимга малҳам бўлиши учун ўқийман бу китобларни. "Нафзинг агар халққа бешакдурур, билким, бу наф ўзингга кўпракдурур", — дейдилар Ҳазрат. Мен бу ҳикмат сабогини ўзимда сезганман. Кимнидир оғирини енгил қилган чоғимда кўнглим ёршиб, ўзимни дунёдаги энг бахтли инсон дея ҳис қиламан. Янгича фикрлаш, янгича ишлаш фурсати етди. Тилагим, ҳар бир инсон ўз Она диёрида, қадрдон оиласи бағрида хотиржамликда ҳаёт кечириш учун курашиши, меҳнат қилиши зарурлигини англаб етсин!

Мухтасар ТОЖИМАТОВА

беришга интилади. 2018 йилда 2017 йилга нисбатан 329 та нотинч оилалар билан олиб борилган ишлар натижасида 244 тасида нотинчлик бартараф этилди. Маҳалла фаоллари билан ҳамкорликда олиб борилган тушунтириш ишлари натижасида 897 та ажрим ёқасидаги оилалар яраштирилди. Буни қарангки, аини пайтда фақатгина шаръий никоҳ билан яшаб келадиган оилалар ҳам кўпчиликини ташкил қилиши аниқланди. Олиб борилган ишлар натижасида шаръий никоҳ билан яшаб юрган 152 та оилаларнинг никоҳлари расмийлаштирилди.

— Воёга етмаган болаларини ташлаб, хорижга ишлашга кетган аёллар ҳақида гап борганида ичларим жимирлаб кетади. Пул ҳам топилар, ору-ҳавас ҳам ушлар, лекин бой берилган болалик-чи... Онасидан меҳр кўрмаган болалар эртга ким бўлиб улғайишади? Она алласининг гўдак қалбига инъом этадиган ҳароратини ким бера олади? Олиб борган тезкор ишларимиз ва

оширилиши кўзда тутилган?

Ушбу саволимизга Насиба опа шундай жавоб берди:

— Хотин-қизлар ўртасида оилада соғлом турмуш тарзини шакллантириш мақсадида ҳафтанинг ҳар сешанба кун "Хотин-қизларни соғломлаштириш" ва жума кун веломусобақалар ўтказиш кун деб белгиланган. Шунингдек, вилоят жисмоний тарбия ва спорт, халқ таълими, касб-ҳунар таълими бошқармалари, олий таълим муассасалари ҳамда "Маҳалла" кенгаши ва Ёшлар иттифоқи вилоят Кенгаши билан ҳамкорликда чора-тадбирлар белгиланган. "Спорт — гўзаллик рамзи", "Соғ танда соғлом ақл", "Отам, онам ва мен — спортчилар оиласи", "Спорт — саломатлик гарови", "Аёллар спорт фестивали", "Веломарафон", "Гимнастика — гўзаллик тимсоли" каби мусобақалар ўтказилиб, ушбу тадбирларга 10 мингдан ортқ хотин-қизлар,

ELNING ADABI XUSHROQ ERUR OLTUNIDIN...

Нафақат илмда, оилада ҳам ҳалоллик, покликни матлаби деб ҳисоблайдиган ва унга амал қиладиган суҳбатдошимиз – филология фанлари доктори, профессор Дилором Салоҳий Президентимиз томонидан «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи» унвони билан тақдирланди. Бу хушхабар Самарқанд давлат университети жамоасини тўлқинлантириб юборди.

– Ҳазрат Навоийнинг шундай мисралари бор: “Гар йўқдур адаб, не суд олтун унидин, элнинг адаби хушроқ эрур олтунидин”. Дилором опа, сиз ҳамisha ана шу “адаб ва маънавият боғи”нинг мафтунли бўлгансиз. Ҳар қандай ҳодисадан яхшилик кўришга интилансиз. Бу феълнингиз тугайлими ёки...

– Менинг тақдиримга оддий илм эмас, ҳалқимизнинг икки улкан устуди – Ҳазрат Алишер Навоий ва Заҳририддин Муҳаммад Бобур, қолаверса, мумтоз меросимизни ўрганишда юксак мавқе битилди. Алишер Навоийнинг биргина ғазалини биргаликда таҳлил қилганимизда талабаларнинг баъзилари ижобий томонга ўзгариб қолганини ҳис қиламан. Ҳазратнинг умумий меросининг оз қисмини ўрганиш жараёнида фикрим ҳам, феълим ҳам, сўзим ҳам ўзгармас экан, олимман деганим бекор бўлади-ку. Навоий инсон умрини бир йўл деб тасаввур этади. Ҳаёти давомида ҳеч қандай йўлни кўрмай, билмай ўтиб кетадиганлар қанча? Аммо шоирнинг тингловчиси, дил ёрувчиси, ҳақдарди мазмунли йўлни мақсад қилган, яъни ҳаётини пок ва гўзал ўтказиш йўлини топишга интилан “аҳли хирад”, “аҳли хуш” ақл

эгаларидир.

– Навоийшуносликда бугун қандай ўзгаришлар рўй берди? Айниқса, талабалар, бўлғуси навоийшунослар тадқиқот жараёнида қандай ўзига хос йўлдан боришмоқда?

– Янгиликлар шу қадар кўпки, улар мумтоз адабиёт шинавандаларини қувонтирмай қолмайди. Навоийни тўла тушунишнинг ўзи бир илм. Қолаверса, мумтоз асарларнинг тили мураккаб. Уларни ўрганиш учун форс, араб тилларидан хабардорлик муҳим аҳамият касб этади. Бугун ушбу йўналишда таҳсил олаётган талабалар матншунослик фанини ҳам ўрганишмоқда. Бу талабаларни шунчалик қизиқтириб қўйганки, улар интернет орқали дунёнинг турли мамлакатлари кутубхоналарида мавжуд мумтоз асарлар, ҳатто чекка туманлардан қўлёзмаларни ҳам топиб, тадқиқ этмоқда.

– Давлатлараро алоқаларнинг яхшиланиши мумтоз адабиётга ҳам ўз таъсирини кўрсатаяптими?

– Албатта. Ҳозирги кунда халқаро конференцияларнинг кўлами ошган. Магистрларимиз, докторантларимиз Туркия, Озарбайжон каби давлатларда таҳсил олишмоқда. Қўшни давлатлар

билан ҳамкорликдаги конференция, учрашувлар тизимли йўлга қўйилган. Биласиз, ўтмиш алломаларимиз, дейлик, Румий, Аттор, Ғазолий меросини тадқиқ қилиш, ўрганиш учун қўшни давлатлар, Шарқ мамлакатлари билан ҳамкорлик бўлиши шарт ва зарур. Шунингдек, Россия, хусусан, Санкт-Петербург илмий муассасалари билан ҳамкорликни янада яхшилаш ҳам мумтоз адабиётимизни ўрганишда муҳим аҳамиятга эга. Сабаби, у ерда нодир қўлёзмаларимиз сақланмоқда.

– Ўтган йилнинг ўзида бир қанча ўқув қўлланмаларингиз, монографияларингиз нашрдан чиқди.

– “Тасаввуф ва бадийий ижод” номли ўқув қўлланмам, “Мутафаккир ва мумтоз шеърят” номли монографиям Тошкентда, Бобур ижодига бағишланган “Великий мыслитель и поэзия” номли китобим Германияда чоп этилди.

– Жамиятдаги олималик нуфузингиз билан бир қаторда оилада оналик, қайноналик, келинлик вазифаларини ҳам адо этияпсиз. Бир хонадонда ҳам келин, ҳам қайнона сифатида яшашнинг сирлари билан ўртоқлашсангиз...

– Бунинг йўли осон. Келинларингиз

гизни қизингиздай, қайнонангизни онангиздай кўринг. Ўзига шукр, икки келиним, қайнонам билан бир ҳовлида истикомат қиламиз. Оилам – менинг муқаддас маконим. Аёлнинг сабри, меҳри бу маконни зийнатли бир гўшага айлантиради. Аслида аёл сўзининг ўзи оила сўзининг кўплик маъносини билдиради.

– Тарбия масаласида сиз ишонган аъмоллар нималардан иборат?

– Меҳрнинг нонуя таъсири бўлиши мумкин эмас! Болани талтайтириш билан меҳр бериш бошқа-бошқа нарсалар. Бунинг ўртасида нозик бир чегара бор. Оналар буни юракдан ҳис қилишлари лозим деб ўйлайман. Меҳрнинг кўпи бўлмайди, чунки меҳрнинг ўзи тарбиядир. Тарбия масаласида эса турмуш ўртоғим билан, биринчи навбатда, фарзандларимизга ҳаром лўқма егизидан қўрққанимиз, шундан парҳез қилганимиз. Ижарама-ижара юрганларимизда ҳам, илм қиламиз деб қийинчиликларга дуч келганимизда ҳам ҳалол бўлишга интиланмиз. Инсон нијатини софласа, йўлидаги ғовлар ҳам очилиб бораверар экан.

– Президентимиз қўлидан “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи” унвонини олаётганингизда кўнглингиздан қандай кечинмалар ўтди?

– Оддий бир олимага нисбатан кўрсатилган ҳурмат, эътибор ва улкан ишончдан бошим осмонга етди. Аёли улуғланаётган жамиятда яшаётганимдан шукроналик ҳиссини туйдим. Ҳаётимни оиламга, севишли шогирдларим тарбиясига бағишлаганимдан бахтиёр эдим. Энди эса табиатан бажаришим лозим бўлган вазифамни адо этганлигим ортидан камтарона меҳнатим эъозланиб, юксак мукофотга сазовор бўлганим учун ўзимни ниҳоятда бахтлиман. Президентимиз менга мукофотни топширган дақиқаларда уларнинг юзидagi самимият ва меҳрни кўриб, у кишини яқин инсонимдек ҳис қилдим. Иймоним қомил бўлдики, давлатимиз раҳбари аллақачон ҳар бир оиланинг бир бўлагига айланиб улғурибди.

Гуруҳ МҲМИНОВА
суҳбатлашди.

MAVLUDA OPANING KUN TARTIBI

“Баҳор фаслини яхши кўраман, – дейди Мавлуда Турсунова суҳбатимиз аввалида. – Яшилликка бурканган кенгликлару гулларга бурканган боғлар инсон кўнглига ўзгача завқ ва умид бағишлайди. Поликлиникамиз ва шифохонамизга келган беморларнинг ҳар бирига баҳорий кайфият, эртанги кунга ишонч уйғотишда жамоамиз шифокорлари ва ҳамширалари фидойийлик билан меҳнат қилишмоқда. Биз ўз иш жараёнимизда замонавий тиббиётдаги ҳар бир эътиборга молик ўзгаришлар ва янгиланишлардан ҳам бохабар бўлиб боришга интиламиз.”

Ҳа, Мавлуда опа янгиликка ва ташаббусларга мойил инсон. Мана, Андижон давлат тиббиёт институтини тамомлаб, Наманган шаҳридаги 1-шаҳар шифохонасида фаолият бошлаганига ҳам 42 йил бўлибди. Ўтган йиллар давомида бу тиниб-тинчимас шифокор бирон кун бўлсинки, хотиржамликда ўтказган эмас. Қачон қарасангиз, эл-юрт ташвиши билан елиб-югуриб, юртошларимизга солиқларини мустаҳкамлаш борасида қўлидан келганича ёрдам беришга ҳаракат қилади.

– Отам Фозилжон Турсунов ҳаётини қишлоқ ҳўжалигини оқсалтиришга бағишлаган фидойий инсон эди. Уларнинг фаолиятини кузатиб, эзгу ишлари ва ҳар бир ишни масъулият билан адо этишларига ҳавас қилганман, – дейди М.Турсунова.

Чиндан ҳам Мавлуда опа отаси каби ўз касбининг устаси бўлиб етишди. Айни пайтда шифохонанинг поликлиника бўлими бошлиғи ҳамда маънавий-

маърифий ишлар бўйича бош врач ўринбосари лавозимларида фаолият кўрсатмоқда.

– Ажойиб раҳбар ва ташкилотчи инсон Мавлуда Фозилжоновна билан 30 йилдан бери бирга ишлайман, – дейди шифохона бош врач Тохиржон Абдуллаев. – Ҳалол, талабчан, меҳрибон устозимиз жамоага ҳар жиҳатдан намуна. Маънавий-маърифий ишлар бўйича ҳамisha олдинда юришимизнинг сабабчиси ҳам опамиз.

– Шукр қилишни, янгиликка интилишни, доимо изланишни улардан ўрганганман, – қўшимча қилади бош ҳамшира Зухраҳон Пўлатова. – Ҳар қандай соҳада оқилона маслаҳат бера оладилар, ўғитларига амал қилсангиз барака топаверасиз.

Бу каби самимий эътирофларни 340 кишилик меҳнат жамоасининг ҳар биридан эшитиш мумкин. Чунки ҳодимларнинг бир кун кўрмаса соғиниб қоладиган опа уларнинг ҳурматини талабчанлиги, меҳрибонлиги ва ҳатто қаттиққўллиги билан қозongan.

Мавлуда Турсунованинг кун тартибидан фақат ва фақат зарур юмушлар ўрин олган. Улар орасида касалхона ҳудудининг ободончилиги, ҳодимлар фаолияти, беморларнинг улар хизматидан рози бўлишларини таъминлаш диққат марказида туради. – Бутун умр жамоамда, одамлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга, аҳоли тиббий маданиятини юксалтиришга интилдим, – дейди опа суҳбат асосида. – Ҳамиша ўзим ҳам тарғиб қилган ғояларимга муносиб яшадим.

Ҳозирги кунда

Мавлуда опанинг шогирдлари нафақат устозининг фаолиятига, балки унинг Мирзааҳмад Отавлиев билан қўрган тотув оиласига ҳам ҳавас қилишади. Чунки опа умри раҳбарликда ўтса-да, яхши рафиқаликдан ташқари, қайнота-қайнонасининг дуосини олган келин, фарзандларининг барини ўқимшли, эл қорига ярайдиган касб эгаси даражасига етказган оқила она ҳам бўлди.

Халол меҳнат қилган эъзоз топади, дейди доно халқимиз. 8 март – Халқаро хотин-қизлар куни байрами арафасида мамлакатимизнинг турли нуқталарида ўзининг ибратли фаолияти билан эл назарига тушган 260 нафар хотин-қиз “Мўътабар аёл” кўрак нишони билан тақдирланди. Президентимизнинг “Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонига кўра таъсис этилган “Мўътабар аёл” кўрак нишони соҳибасига айланганлар орасида Мавлуда Турсунова ҳам бор. Оиласида, жамиятда ўзининг фидокорона меҳнати, ташаббускорлиги ва жонқуярлиги билан намуна бўлган опани нуфузли мукофот билан табриқлаймиз.

Назозат БАҲОДИРОВА

oilavajamiat@mail.ru

GUL VATANNING GULSHODASI

Ўзбекистон қизлари ҳар йили 8 мартни ўзгача ҳаяжон билан кутишади. Чунки бу айём арафасида Зулфия номидаги Давлат мукофотининг совриндорлари эълон қилинади. Чиройда, ақлу идрок, тафаккурда бир-биридан ўзадиган мукофот соҳибаларига боқар экансан, уларни тобора гуллаб-яшнаётган Ватаннинг гулчечаклари, гулшодалари деб атагинг келади. Бу мукофотга Наманган вилоятидан муносиб кўрилган қизларимиздан бирининг исми-жисмига монандлиги қалбимизни янада сурурга тўлдирди...

Биз Наманган санъат коллежи академик хонандалик йўналиши 3-босқич ўқувчиси Гулшодабегим Абдулхамидова ва у сазовор бўлган юксак мукофот ҳақида сўз юритмоқчимиз.

Набиралар ҳаёти, келажагида зиёли бобо ва буви-ларнинг ўрни ва ҳиссаси катта бўлади. Раҳматовлар сулоласига ҳам бу эзгу анъана бегона эмас. Аксинча, моҳир педагог бўлган бобо ва маҳоратли тарбиячи бўлган буви Гулшодабегимни 6 ёшлигидаёқ болалар мусиқа ва санъат мактабига олиб боришди. Чунки ширингина қизалокнинг рақсга бўлган қизиқиши уларни бефарқ қолдирмаган эди.

Гулшодабегим санъатнинг мафтункор оламига шу тарика қадам қўйди. Орадан икки йил ўтиб, қизгина дутор чалишни ўргана бошлади. Чалган куйларига ҳамоҳанг қўшиқлар хиргойи қилганини кўрган устозлари Гулшодабегим ширали овоз эгаси ҳам эканини илғадилар ва унга аста-секин ижрочилик сабоқларини бера бошладилар.

— 2013 йилдан бошлаб қўшиқчилик санъати билан астойдил шуғуллана бошладим, — дейди Гулшодабегим. — Бу борада ҳам мени жиддий кўллаб-қувватлаган инсон бобом бўлдилар. Тумандаги болалар мусиқа ва санъат мактабидagi сабоқлардан ташқари, Наманган санъат коллежи мураббийларидан дарс олишимни таъминладилар. Дастлаб эстрада, кейинчалик овоз имкониятларимдан келиб чиқиб, устозлар тавсияси билан академик хонандалик йўналишида таҳсил ола бошладим.

Гулшодабегим ўз устида тинмай ишлади, изланди. Дастлаб Чортоқ туманидаги 53-умумтаълим мактабини, сўнгра 5-давлат ихтисослаштирилган мактаб-интернатини, шу билан бирга, тумандаги 14-болалар мусиқа ва санъат мактабини ҳам муваффақиятли тамомлади. Коллежнинг академик хонандалик йўналишига қабул қилинди. Қисқа вақтда устозлари Шоира Тожибоева, Адипа Асранқуллова, Нозимахон Ғофуровалар ишончи ва меҳнатини оқлади.

— Гулшодабегим мактабнинг 7-синфидa ўқиган кезларидан коллежimizда дарс ола бошлади, — дейди Наманган санъат коллежи академик хонандалик йўналиши ўқитувчиси Нозимахон Ғофурова. — Ана ўша пайтлардаёқ унинг иқтидори жамоамиз педагоглари эътиборига тушди. Ёш истеъдодни камолот пиллапоаялари сари йўллаш ундан ҳам, биздан ҳам катта меҳнат талаб қилар эди. Гулшодабегим бу йўлда асло ҳафсаласизлик қилмади, аксинча, дадиллиги, серҳаракатлиги, зукколиги, ахлоқ-одоби билан бизни ҳайратга солди. Бугун у ўз келажагига олтин бир гиштни қўя олди — Зулфия номидаги Давлат мукофотига сазовор бўлди. Энди унинг олдида бундай юксак шарафга муносиб бўлиш, Президентимиз

ишончини оқлашдек янада масъулиятли, залворли вазифа турибди.

Гулшодабегим 2010 йилда «Дуторчи қизлар» ансамбли таркибидa болалар ижодиёти фестивалининг республика босқичида қатнашиб, сертификат билан тақдирланган бўлса, 2012 йилда она тили ва адабиёти фани бўйича олимпиаданинг республика ҳудудий босқичида 1-ўринни эгаллади. 2014 йил унга қўшалок муваффақиятларни туҳфа этди. Шу йили «Камалак юлдузлари» республика болалар ижодиёти фестивали лауреати бўлди, шунингдек, Белоруссиянинг Магилёвск шаҳрида бўлиб ўтган «Золотая пчёлка» халқаро фестивалида қатнашиб, диплом билан тақдирланди. Муҳиддин Қориёқубов номидаги республика ёш ижрочилар кўрик-танловига эса 3-ўрин соҳибаси бўлди.

Бундан ташқари, изланувчан ва серғайрат қахрамонимиз 2014-2016 йилларда таълим даргоҳларидаги «Ораста қизлар» кўрик-танловининг республика босқичида жамоавий ва якка тартибда иштирок этиб, 1-ўринни кўлга киритди. 2015 йилда эса Мухтор Ашрафий номидаги республика ёш ижрочилар танлови ғолибига айланган бўлса, 2016 йилда республикадаги санъат коллежлари ўқувчилари ўртасида бўлиб ўтган танловнинг муваффақиятли иштирокчиси сифатида диплом ва сертификатларга эга бўлди.

2018 йилда Самарқандда бўлиб ўтган туркийзабон халқлар ўртасидаги «Шеър оқшомлари» халқаро фестивалида ҳам Гулшодабегим тадбирнинг тантанали очилиш ва ёпилиш маросимларида ўз қўшиқлари, опералари билан қатнашиб, таниқли санъаткорлар эътирофига сазовор бўлди.

Гулшодабегим мукофотгача бўлган йўл ва келажак режалари хусусидаги саволларимизга жавобан шундай дейди:

— Сўнгги пайтларда айримларнинг мукофот учун кечаётган танловлар ҳаққоний тарзда ўтмаётгани ҳақидаги гап-сўзларини, эътирозларини эшитиб қоляпмиз. Уларга жавобан айтишим мумкинки, мукофот учун бўлаётган танловнинг дастлабқисидан то сўнгги босқичигача иштирокчидан, у қайси йўналишда бўлишидан қатъи назар, нуфузли танлов ҳайъатининг илмий, маънавий, сиёсий мавзулардаги саволларига тўлақонли жавоб бериш талаб этилди. Бу билан айтмоқчиманки, номзоднинг ўз йўналиши бўйича катта-катта ютуқларни кўлга киритганининг ўзигина етарли бўлмайди. Мамлакатимизда, халқимиз, хусусан, ёшлар ҳаётида, маънавий-маърифий, ижтимоий-сиёсий соҳаларда амалга оширилаётган тўб ислохотларнинг моҳияти ва бориши ҳақида етарли тушунчага эга бўлмаган номзодни мукофотга муносиб деб бўлмайди. Танловнинг республика босқичида дунёқараши кенг, тафаккури юксак, чуқур билим ва

маҳоратга эга тенгдошларимни кўриб, танловнинг ҳар бир босқичи ҳаққоний тарзда ўтганига ишонч ҳосил қилдим. Бу мукофотга эришиш учун жуда кўп ўқиб-ўрганиш кераклиги деярли ҳар бир жараёнда ўз иботини топди.

Мен олий таълим олиш баробарида ўзбек опера санъати тарихини чуқур ўрганиш, бу борада илмий изланишлар олиб бориш, санъатнинг мазкур йўналишига ёшларнинг қизиқишларини оширишга муносиб ҳисса қўишиш ўз олдimgа мақсад қилиб қўйганман. Ўз навбатида, замонавий ўзбек операсини ривожлантиришга, асрлар оша яшайдиган асарлар яратиш йўлида бор куч-гайратим ва иқтидоримни сарф этишга тайёрман.

Албатта, улуг санъат дарғаларига бешик бўлган Наманган заминининг яна бир янги умиди сифатида камолга етаётган Гулшодабегимнинг бу кутлуг мақсадлари рўёбга чиқиши, шубҳасиз. Зотан, мукофот унинг ноёб иқтидорининг исботи, шу билан бирга изланишдан тўхтамаслиги учун шижоат манбаи, катта мақсадларга эришиши йўлидаги улкан масъулият ҳамдир.

Шахло ТОШБЕКОВА,
«Оила ва жамият» мухбири

Ҳайрон бўлишингиз табиий, ахир сертификат одатда товар, маҳсулот ёки иш ва хизматларда бўлади. Аммо бўлгуси келин-куёвларга қаерда, ким томонидан ва нима мақсадда берилляпти? Бу сертификатларнинг бирор нафи борми?

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги «Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази Тошкент вилояти бошқармасининг барча туман ва шаҳарларида жорий йилда «Бўлгуси келин-куёвлар инновацион мактаби» фаолият бошлади.

Ушбу мактаб турмуш кураётган ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш орқали ажримларнинг олдини олишни мақсад қилган. Хусусан, Янгийўл туманида ташкил этилган шундай инновацион мактабни тугатиб, сертификатга эга бўлган 71 жуфт никоҳланувчи, уларнинг ота-оналари ҳам бундан гоятда мамнун бўлишди.

oilavajamiat@mail.ru

SERTIFIKATLI KELIN-KUYOVLAR

Мустақил ҳаёт дарсларида бўлажак келин-куёвлар амалий машғулотларда бир-бирлари билан яқиндан танишдилар, ҳуқуқий, иқтисодий, репродуктив саломатлик, дин асослари ва психология борасидаги билим ҳамда кўникмаларини оширишди.

— Машғулотлар давомида тиббий маданиятга эга бўлиш билан бир қаторда диний билимларимиз ҳам ортди, — дейди «Ниёзбоши» МФИда истиқомат қилувчи Шухрат Салимов ва

Наргиза Равшановалар — Унга кўра, инсон саломатлиги оилага фақатгина бахт улаши мумкинлиги, тўйларни ихчам ўтказиб, орган маблағни келгусида зарур эҳтиёжларга сарфлаш лозимлиги ҳақидаги тушунчаларга эга бўлди.

— Психология дарсларида фельдаторимизни белгилайдиган тестлар ўтказилди, натижада, фазилат ва ҳислатлар билан бир қаторда камчиликларимиз борлигини ҳам билдик, — дейди яна бир жуфтлик «Ислохот» МФИдан Фаррух ва Сурайё Нуриддиновлар. — Хулоса ўрнида айтадиган бўлсак, оиланинг мустаҳкам бўлишида ақл-идрок, сабр-қаноат биринчи ўринда эканига ишонч ҳосил қилдик.

Умид МАНСУРОВА,
«Оила» ИАТМ Тошкент вилояти бошқармаси ходими.

“Хосият! Шеърларингиз китобларингизнинг қордай оппоқ саҳифаларида анор донлараридай ёки ёқут узукнинг мўъжаз кўзидай ярақлаб туради... сизнинг шеърларингиз шундай: дил ва кўнгилга сўйланган улар. Фақат ҳеч жавоб топа олмайсиз: кичкинагина юрак ҳаёт ва инсон кечинмаларининг шунчалар зиддиятларини қандай ўзига сиғдириб, қандай кўтариб юраркин? Балки донишмандлик керакдир? Кўзёшлардан кўл бўлган юракнинг қонмас ташна-лиги билан хомаси олишаётган донишмандлик...”

Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби Иброҳим Ғафуровнинг ушбу таърифини суҳбатимиз муқаддимаси учун танладик. Зеро, бизни ҳам шу савол қизиқтиради.

— Хосият опа, аввало, Бангкокда ўтказилган «Open Evrazia-2018» халқаро танловида поэзия йўналишида 1-ўринни кўлга киритганингиз билан самимий кутлаймиз. Ушбу танловда иштирок этган ижодкорларнинг қайси жиҳатлари сизни ҳайратлантирди? Бугун жаҳон адабиётининг шеърят иқлимида қайси йўналишлар устунлик қилмоқда деб ўйлайсиз?

— Мен ҳамиша шоирларнинг ҳайратларидан ҳайратланаман. Уларни қаерда кўрмай, ихтиёрсиз кузатаман. Қизиги, улар бир ўзлари юрган бўлсалар ҳам, ёлғиз эмасликлари билиниб туради! Ёнларида уларни эшитадиган кимдир бордай туюлади. Ва ҳамиша кимдир борлигим рост! Шоирлар мамлақати ва миллатидан қатъи назар бир хил. Уларни узоқдан кузатиб турсангиз, ҳайратларингизни яширолмайсиз!

Адабиётда устувор йўналишини ўзи йўқ. Адабиётда ҳаётни яширмай ёзиш бор.

— Биз жуда ғаройиб даврда яшаймиз. Китобсиз эмас, телефонсиз ўзимизни жуда ғариб ҳис қиламиз. Ромиз Равшан айтганидек, бугун нафақат табиий, балки маънавий экологияси ҳам ҳаддан зиёд қирланган дунёимизда гўзал китобларни

“SHOIRLARINING HAYRATIDAN HAYRATLANAMAN...”

мутолаа қилмоғимиз тоза ва соф ҳаводан нафас олмоқ билан баробардир. Хосият Рустамованинг “соф булоқлари” ҳақида билмоқчи эдик...

— Телефондан узоқлашолмаётганларнинг биттаси менман! Бир кун интернетга кирмасам, дунёнинг қайсидир бурчакларидаги шоир дўстларимдан хавотир аралаш хатлар келади... Айниқса, бугунги тил ўрганаётган, дўстларим билан ўзим мустақил гаплашишга ҳаракат қилаётган кунларимда интернетдан кетиш ҳақида ўйлаётганим йўқ. Лекин, шунга қарамай, бу ҳаётимнинг бир чеккасидаги кичкина бир восита, холос. Мен ўқийдиган китобларимга нисбатан кичкина сўзини ишлатолмайман! Улар ҳаётимнинг ўзини ташкил этади. Булгаковни яхши кўраман! Достоевский, Тургенев — жону дилим!

дунёсига яқинлашолмаган таржимонлар ҳам йўқ эмас!

— Адабий танқид мавзуси ҳануз биз учун оғриқли мавзу бўлиб қолмоқда. Бир пайтлар адабий нашрларда чоп этилган адабий-танқидий мақолалар ойлаб, ҳатто йиллаб адабий давраларни “қиздирган”, ёш ижодкорларга маёқ вазифасини ўтаган. Айни пайтда бу давралардаги бир қадар сокинлик ва сўзбозлик ҳақида нима дейсиз?

— Абитуриентлигимда Белинскийни ўқиби, ҳеч нарса ёзмаслик ҳақида ўйлаганман, ёзилганларидан хавотир олганман. Бугун бизни кўрқитадиган виждонимиздан бошқа ҳеч нарса йўқ... шунинг учун ҳар хил китоблар кўпайиб кетди... Танқидчилар деярли йўқ! Тақризчилар эса афсуски, кам эмас. Биласиз, «Китоб дунёси» тақриз бермайди. Аввал жуда хафа бўлишди

— Мен ҳамиша шоирларнинг ҳайратларидан ҳайратланаман. Уларни қаерда кўрмай, ихтиёрсиз кузатаман. Қизиги, улар бир ўзлари юрган бўлсалар ҳам, ёлғиз эмасликлари билиниб туради! Ёнларида уларни эшитадиган кимдир бордай туюлади. Ва ҳамиша кимдир борлигим рост! Шоирлар мамлақати ва миллатидан қатъи назар бир хил. Уларни узоқдан кузатиб турсангиз, ҳайратларингизни яширолмайсиз!

бу тақриз ёзувчилар. Ва ҳозирга келиб тақризнинг қадами газетадан анча узилди. Нима учун тақриз бермаймиз? Аксарият ҳолларда тақриз ёзган одам тақриз ёзувчининг ё ҳамюрти, ё яқин таниши бўлади... Бу одамга оғир ботади.

— Кўчкор Норқобилнинг сизнинг

ижодий кайфиятингизга таъсир кўрсатадиган қандай талаблари бор?

— Кўчкор Норқобилдай инсон билан яшашнинг ўзи олдимга жуда катта талаблар қўяди. Албатта, буни менга биров айтмаган, ўз олдимга муҳаббатим кўйган мажбурият деб қабул қилганман. Кўчкор Норқобилнинг менга қўядиган талаблари эмас, муҳаббатларининг ўзи етиб ортади! Ёзганларимнинг биринчи ўқувчиси олдида биринчи синф боласи каби тураман. Нафас олишларидан, киприк қоқишларига нафасимни ичимга кириб кузатаман. Мен ўша дақиқалар учун туғилган ва шу дақиқалар учун яшаётганга ўхшайман баъзан.

— Халқаро адабий танловларда ва давраларда ҳозирги ўзбек шеърятига қандай баҳо беришадиги? Бугунги адабий алоқалардан кўнглингиз тўладими?

— Танловларда бизда шеърят баландлигини ич-ичимдан ҳис қиламан! Ва атрофимдагиларнинг ҳам ҳаяжону ҳайратларини кўп кўрдим. Жуда кўп, баъзи ўринларда ортиги билан олқишлашди. Бугунги адабий алоқалар аввалги йилларга қараганда анчагина яхши! Менимча, бу жараёнлар ҳали мукамал тус олади ва адабиётнинг ривожини учун хизмат қилади...

— “Менга не ишқу, не ошиқ ҳавасдур, Агар мен одам ўлсам, ушбу басдур”, дейди Ҳазрат Навоий. Айни талотўп замонда бир зум тўхтаб, қалбимизга қулоқ солсак, барча жимжималар, шовқинлар, орзу-ҳаваслар тиниб, асл куй садолари янграй бошлайди. Шундай эмасми?

— Модомики шу ҳақда гаплашар эканмиз, бир гапни айтай - биз фақат Аллоҳникимиз! Бу янги гап эмас. Бу гапни кўпчилик айтган, аммо, менинг ўн йиллар арафасидаги иқдорим ва ўзимнинг дунёимдаги қайта туғилишларим буни менга исботлаб берди ва мен бугун кўрқмай бу ҳақда айта оламан! Биз кўриб турган ва тобора бизниқига ўхшаб қолган бу дунё бизники эмас. Бизники бўлганда, ташлаб кетармидик бир кунда!

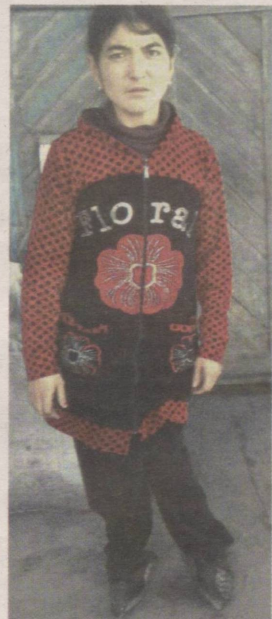
— Бадий дид борасидаги қурашлар ва қарашлар майдонида қанчалар фаолмиз?

— Олдинги саволнинг давоми сифатида жавоб бераман. Бутун инсониятни ҳайратга соладиган адабиёт бизнинг юрагимизни сув қилиб юбориши табиий... Чунки биз азалдан муҳаббатдан яралганмиз. Одам Ато ва Момо Ҳаво зурриёдларимиз! Чет элда бўладиган тадбирларда баъзан асарлар устида тортишувлар бўлиб қолади. У асар тугул ёзувчининг исмиyam қулоғимга чалинмаган бўлади кўп ҳолларда. Лекин мен буни жуда табиий ҳақбул қиламан, чунки, мен ўқиган асарларнинг кўпидан улар ҳам беҳабар. Мана шу сиз айтган кураш ва қарашлар тўқнашган жойда чинакам адабиёт яралади... Адабиёт эса бутун бир инсониятнинг шакли-шамойилидир!

Саволлар ҳеч қачон тугамайди... Бироқ шоир кўнглининг кўнглимизга юққан соғинчи, ҳақиқатлари ўзига хос овоз эгасини вақт тоқчасига муҳрлайди. Бир зумга шошилманг, бу ҳайрат қошида сиз ҳис қилган туйғулар пўртанаси, қалб толаси бор... Хосият Рустамовани тинглашга вақт ажратганингизга афсусланмайсиз, азиз замондош!

Мухтасар ТОЖИМАМАНОВА
суҳбатлашди.

SINOVLARDA INMASIN HECH KIM

экан. Аммо бизда бунга имкон қайда дейсиз...

Она учун дардманд фарзанд юзига термилишдан огир синов бўлмаса керак. У билан баб-баробар дард чекаётган оназорнинг шу пайтгача бошидан ўтганларининг ўзи катта мусибат. Аввал тўнғич қизининг балоғатга етиб қолган фарзанди саратон хасталиги туфайли оламдан ўтди. Бир неча йилдан сўнг турмуш ўртоғи — болаларининг отаси бу ёруғ оламни тарк этди.

Ҳозирда "Фурқат" МФЙ, Фурқат кўчасидаги 40-уйда, кичкинагина ҳовлида ўғлининг оиласи билан биргаликда яшашган ўзи ҳам хастахон Мадина опа қизининг келажагидан хавотирда.

— 2-гурӯх ногирони сифатида ҳар ойда 416 минг сўм нафақа оламан, — дейди Севара. — Аммо бу мунтазам даволаниб турган одам учун денгиздан томчидек гап экан. Ўтган йили туман хотин-қизлар кўмитаси томонидан тикув машинаси берилди. Касаначилик асосида ишга жойлаштирамиз, имтиёзли уйлاردан бирини ажратамиз, дейишди. Аммо ҳалигача ишдан дарак йўқ. Ишли бўлсам, ногиронлар учун ажратилаётган ўша имтиёзли уйнинг пулини ўзим тўлар эдим. Мен ҳам ўз ҳаётимни изга солсам дейман. Қачонгача акам билан янгамга юк бўлиб ўтираман бу ерда. Бу борада бир неча марта туман ҳокимлиги ва хотин-қизлар кўмитасига

қилган муурожаатларимнинг фойдаси бўлмади. Ҳар гал бир баҳона, қуруқ ваъда билан ортга қайтариб юборишади. Наҳот, айрим мутасаддилар учун бир инсон тақдир шунчалик аҳамиятсиз бўлса?! Тўғри, шу пайтгача бир неча бор имтиёзли ордер билан шифохоналарда даволандим. Бунинг учун раҳмат айтаман.

Ҳаётда яхши одамлар кўплигига ишонаман. Уларнинг ёрдамини, меҳрини ҳис қилиб турибман. Мен саховатпеша юртошларимдан ёрдам сўрайман, хорижда оёқларимни операция қилдиришим учун ёрдамларини аямайдилар, деган умиддам.

Севара яқинда Наманган вилояти кўп тармоқли марказий шифохонасида даволаниб чиқди. Бироқ саломатлигида ижобий томонга ўзгариш сезилмапти.

Яхшилар, ҳаёт тўлкинида дард билан олишиб, яшашга куч ва чора излаётган, биздан наҳот кутаётган бу қиздан мурувватимизни дариг тутмайлик. Шояд, ёнгинамиздаги бир қиз синовларда синмай, эртанги кун сари дадил одимлай олса!

Ақбар ҚАРШИЕВ,
"Оила ва жамият"
муҳбири

Ҳ/р 22618840999053294901
АТБ "АГРОБАНК" Норин филиали
Мфo 00236
Инн 201766884
AGROBANK 8600 0423 0362 2780
23120000100000236003 транзит
22618000999053294500 карта ҳисоб
рақами
283 Atabaeva Sevара — (94) 902-03-88

Ўтган йилнинг июли эди. Саккиз ой бўлибди. Оилаларда ижтимоий-маънавий муҳитни ўрганиш бўйича Республика ишчи гуруҳи таркибида Наманган вилоятининг Норин туманида бир ҳафта фаолият юритдик. "Фурқат" МФЙ гуруҳимизга бириктирилган олтинчи маҳалла эди. Севара билан маҳалла фуқаролар йиғини идорасидан чиқиб, Фурқат кўчасига кираверишда учрашдик. Ҳуссаси кичик, нозиккина, юришга қийалса-да, юзидан шижоат ёғилиб турган бу қиз дадил қаршимиздан чиқди.

— Тошкентдан келган комиссия сизлармисизлар, гуруҳ раҳбари ким? — Севаранинг овозидаги ўқтамлик мени ҳайрон қолдирди. Ўша ерда, шундоққина йўл устида у билан бир оз суҳбатлашдик. Мени ҳайратга солган нарсаси шу бўлдики, Севара ўзи эмас, Фурқат кўчасининг бошидаги уйлاردан бирида яшайдиган ногирон аёл ҳақида, унинг огир турмуши тўғрисида гапирар эди.

— Сиз ҳам шу кўчада яшасизми, уйингиз қайси томонда? — сўрадим унинг галини бўлиб. — Биз ҳар бир хонадонга кириб чиқамиз. Бирор бир муаммо эътиборсиз қолмайди.

Унинг юзидан кинояли табассум пайдо бўлди.

— Сизларгача ҳам икки-учта гуруҳ келиб-кетди. Катта-катта идоралардан, катта-катта одамлар эди. Уйма-уй юриб, муаммоларни ўрганишди, айтмаганига қўймай одамларнинг галини оғзидан суғириб олишди. Наҳажа эса йўқ. Ҳеч қандай ёрдам қилмайдиган бўлсаларинг бунақа юришларингиздан нима фойда.

— Ёрдам қилаймиз. Лекин ҳамма муаммо ҳам бир кунда ҳал бўлиб қолмайди-да, — дедим унинг гаплари бу оз огир ботган бўлса-да, синимни буз-

масликка ҳаракат қилиб.

— Эшитдим, газ баллон тарқатаётган экансизлар, марказдаги икки қаватли уйлارнинг подвалларини тозалатибсизлар, канализация қилишибди, — деди у шу ҳам ишми, дегандек бепарволик билан.

— Фақат бу эмас, кўп ишлар қилинди... — негадир ўзимни шу жиккаккина қиз олдида охиждек ҳис қилдим.

— Имкони бўлса, шу аёлга ёрдам қилинглар, жуда қийналиб кетди, — деди у кетишга чоғланар экан.

— Ўзингизнинг муаммоларингиз ҳақида гаплашмаймизми? — дедим уни тўхтатмоқчи бўлиб.

— Уйимда гаплашамиз. Сизларни кутаман, — деди у ўша ўқтамлик билан.

Кейинчалик ҳам Севара билан телефон орқали кўп гаплашдик. Унга мутлақо ёрдам қилинмади, десам хато бўлар, бироқ у барибир қайсидир маънода ҳақ бўлиб чиқди. Туман раҳбарияти томонидан Республика ишчи гуруҳи олдида ваъда қилинган кўпгина ишлар ваъдалигича қолди: унинг ҳаёти ўзгармади.

Ўттиз бир ёш. Бир аёлнинг турмуш қуриб, дунёга келтирган фарзандларини бирин-кетин тетапоя қилаётган палласи, ҳаётнинг энг завқли, энг тотли дамлари. Аммо бундай бахт ҳаммага ҳам насиб этавермас экан. Агар аёлни Яратган огир дард билан синаётган бўлса, бу лаҳзалар у учун буюк армон, етиб бўлмас орзуга айланиб қолаверар экан...

Норин туманининг "Фурқат" маҳалла фуқаролар йиғинида истиқомат қилаётган Севара Атабаева ҳам ўттиз бир ёшда. У болалиқдан ногирон.

— Севара кенжа фарзандим, — дейди унинг онаси Мадина опа Исаева. — У туғилганидан буён хасталик билан курашиб келади. 8

ёшигача мустақил қадам босолмасди. Ҳозир ҳам юришга қийналади. Шу пайтгача икки-учта огир жарроҳлик амалиётини бошдан ўтказди. Аввал фақат оёқларининг учини босар эди, операциядан сўнг товлонларини ҳам боса бошлади. Бироқ тизза, болдир суяклари қийшайишда давом этапти. Жуда кўп шифокорларга кўрсатдик, унинг тузалишига умид бор экан. Бунинг учун оёқларини хорижда икки марта операция қилиш керак экан. Бу операциянинг ҳар бирига 10 минг АҚШ доллар миқдорида пул керак бўлар

YAXSHILIKNING JAVOBИ — YAXSHILIK

Бу воқеага анча бўлди. Тиббиёт коллежидан директор ўринбосари эдим. Ўқитувчилар коллежининг битирувчилари орасида бир талаба давлат имтиҳонларидан ўтолмаганини, диплом ололмаганини айтиб, бу ҳақидаги далолатномага имзо чекишимни сўрашди.

Далолатнома билан танишиб чиқдим ва ўқитувчиларга ўша ўқувчини чақиришларини сўрадим. Хонамга пажмурда қиёфада, эзилган, мунгли нигохлари кишига илтижоли термулиб турган йигитча кириб келди. Далолатномага бир қур назар ташлаб олдим-да, талабага қардим:

— Хўш, Очилов, яхши ўқимабсиз-ку, энди нима қиламиз? Ўқитувчиларингиз сизга диплом беришмоқчи эмас...

Галини тугатар-туғатмасимдан йигитча изиллаб йиғлаб юборди. Юрагим увишиб-эзилиб кетаётган бўлса-да уни овутишга куч тополмадим ўзимда. Жим кузатиб туравердим. Талаба узоқ йиғлади. Ҳўрсини-ҳўрсини кўз тўқди. Ўзини йиғидан аранг тўхтатиб унинг тинчланишини кутдим. Бироздан сўнг меҳнатдан қорайган, қадоқ бармоқлари билан кўз ёшларини артиб, индамай бошини қуйи солганча ўтираверди.

— Очилов, биз тиббиёт ходимларимиз. Касб-коримизни миридан-сири-
oilavajamiat@mail.ru

гача пухта билишимиз, умуман хатога йўл қўймаглигимиз керак. Биласиз, тиббиёт ходими инсон ҳаётига масъул шахс ҳисобланади. Жавобгарлик ҳиссини англашингиз керак. Биз сизни давлат имтиҳонларидан ўтказиб, диплом берсак, эртага бирор тиббиёт муассасасига ишга жойлашсангиз, Худо кўрсатмасин, бирор қалтис хатога йўл қўйсангиз сиз билан баб-баравар биз ҳам жавобгар бўламиз. Шундай экан, хўш, энди ўзингиз айтинг, сиз билан қандай йўл тутишимиз керак?..

Талаба ерга кириб кетгудай бўлиб букчаиб қолди. Сўнг шикаста овозда гап бошлади:

— Устоз, аслида тиббиётга қизиқаман. Бу соҳа менга бегона эмас. Отам врач-нарколог. Жуда қаттиққўл одам. Бошқа оилалари бор... Иккинчи аёлларидан фарзандлари ҳам бор. Бизга унча ёрдам бермайдилар. Боғимиз бор. Ўша ерда ишлаб, онам ва сингилларимни боқаман. Мол боқаман, дала-рўзгорнинг ишини қиламан. Устоз, уйимизнинг эрқаги ўзимман. Шунинг учун яхши ўқийёлмай қолдим...

Қалтираб-титраб изтиробини тилига зўрга чиқараётган йигитчага разм солдим. Нимжон, ориққина бола экан. Кийимлари ҳам унққанроқ. Ҳаёт шавқатсизлик билан имтиҳон қилаётган болани имтиҳондан ўтказмай, диплом

сиз қолдириб мен ҳам зулм қилсам ўзимни кечиролмасдим. Кўнглим бузилиб, уч баҳо қўйдим-да, талабага:

— Лекин унутманг, қачон ишга жойлашсангиз аввал, албатта яхши бир устоздан сабоқ олинг. Сизга оқ йўл!.. — дедим. Бу воқеа юрагимга огир тош каби юк бўлди. Аммо вақт даво экан ҳаммасига. Йиллар сурони битта уч баҳоим билан қутулиб қолган Очиловни ҳам ҳаёлимдан фаромуш қилди буткул.

Йиллар ўтиб Аллоҳ менга ўғил фарзанд берди. Бир куни чақалоқ ўғлим билан узоқроқ қишлоқдаги қариндошларимникига отландим. Йўлда биз ўтирган автомашини бузилиб, етти ёт бегона жойларда чақалогим билан қолиб кетдим. Атрофда на дарак бор, на бир гиёҳ. Узоқдан қишлоқ, уйлар кўринади. Қучоғимдаги ўғлим биғиллаб йиғлар, ўзим чор-атрофга кўрқиб аланглаб туравердим. Бир пайт "Устоз, устоз!" деган овоз чалинди қўлоғимга. Баттар кўрқиб кетдим. Узоқдан аллам-бало кийиб олган, шимини тиззасигача шимариб олган, оёқлари лой, елкасида кетмон билан бир йигит мен томонга қараб қулиб келаётганди. Нотаниш эркакнинг мен томонга келаётганини кўриб баттар кўрқиб кетдим ва жон ҳолатда боламини бағримга босиб юришга шайландим. Йигит югургилаб орқамдан етиб олди:

— Устоз, Муҳаббат опа, яхшимисиз? Ассалому алайкум! Мен ўша сиз имтиҳондан ўтказиб, диплом олишига ёрдам берган Очиловман! — деди йигит шоша-пиша. У жавобимни ҳам қутмай менга раҳмат ёғдира кетди: — Уйга юринг, меҳмоним бўлинг, опа — деди анча тўлишиб, қувватга кирган собиқ талаба Очилов. Унамадим. Қоронгу тушмай уйимга етиб олишим кераклигини айтдим.

— Унда мени қутиб турунг, бир пасда чиқаман, — деди.

Бироздан кейин Очилов тоза кийимларини кийиб, машинасига мевалардан солиб чиқди. Машинасига қикдим. Йўл бўйи миннатдорлигини айтиб келди.

— Ўшанда тўғри айтган экансиз. Ҳозир қишлоғимизда фелдшер бўлиб ишлабман. Имтиҳондан ўтказмаганингизда, диплом ололмаганимда отам мени уриб ўлдириши ҳам мумкин эди. Яхшилигингизни бир умр унутмайман, устоз. Айтганингиздай тиббиёт соҳасини ўрганайман, шу билан бирга олий ўқув юртига ўқишга киришга ҳам тайёрланайман. Боғимизнинг мевалари сероб бўлсанти, онам ҳам, сингилларим ҳам хурсанд. Энди Аллоҳ ёрлақаб олий ўқув юртига кириб олсам бўлди, бошқа армон қолмас эди, — деди собиқ талабам.

Уйга етиб келдик. Очилов менга қайта — қайта миннатдорлик билдириб ортига қайтди. Ўша куни амин бўлдимки, яхшилик ҳеч қачон исиз, бесамар кетмас экан...

Умида ТУРСУНОВА

*“Дардини табибдан яширса инсон,
Кўзидан ёш эмас, бир кун оқар қон”*

**Дарҳақиқат, улуг мутафаккир
Абдулқосим Фирдавсий юқоридаги
ҳикматни қоғозга туширганида нақадар
ҳақ эди. “Касалликни даволагандан кўра,
унинг олдини олган яхшидир”. Тилимизда
кўп учрайдиган бу иборага ҳамма ҳам риоя
қиляптими?**

омили – сабрли бўлиш лозим-лиги тушунтирилди. Иسمи-шарифини ошкор қилмасликни илтимос қилган бемор шифокорлардан миннатдор эканлиги, кўрсатилган тиббий хизматдан мамнунлигини таъкидлади. Бу ерда даволаш учун кенг имкониятлар яратилганидан хурсанд.

– Мамлакатимизда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва сил инфекциясидан ҳимоялаш, сил ва ўпканинг носпецифик касалликлари

BEMORGA MALHAMDEK hayot bag'ishla...

Тан олиш керак, айрим кишилар иш, турмуш ташвишлари билан банд бўлиб, ўз вақтида тиббий кўрикдан ўтмасдан, бемор бўлгандан кейин боши ёстиққа теккач, даволана бошлайди. Бунда анча кеч бўлади. Шунинг учун ҳам ҳар бир киши ўз соғлигига етарли даражада аҳамият бериб, ўз вақтида тиббий кўрикдан ўтгач, текширишлар натижасида аниқланган касалликни даволаш осон кечади. Айниқса, сил касаллиги аниқланган беморларда бунга алоҳида аҳамият бериш керак...

– Касбим механизатор. Кўп йиллар қишлоқ хўжалиги соҳасида ишладим. Онда-сонда шамоллаб, ўзим билганча дори-дармон билан даволаниб юрдим. Баъзан укол билан қийовландим. Дастлаб грип билан бошланган касалликка безътибор бўлдим. Бу ёғи тиричлик. Рўзгор ташвишлари, болачақа деб ўз соғлигимга етарли аҳамият бермаган эканман. Ўтган йилнинг октябрь ойида шамоллаш билан бошланган касаллигим кучайгач, шифокорга учрадим. Улар обдон текширишди. Рентген кўригидан ўказгач, ҳаммаси аён бўлди. Силга чалинган эканман. Аслида биринчи шамоллаш бошлангач, шифокорга учрашиш лозим экан. Йўлланма орқали виллоят фтизиатрия диспансерида даволанялман. Шифокорларга раҳмат, соғлигим анча яхшиланди.

Бу Қашқадарё виллоят фтизиатрия диспансерида даволанаётган 58 ёшли беморнинг сўзлари. Айни пайтда виллоятда фтизиатрия йўналиши бўйича 19 муассаса бўлиб, уларда 131 нафар олий маълумотли, 679 нафар малакали ўрта тиббиёт ходимлари фаолият олиб бормоқда. Шифокорларнинг 27 фоизи олий, 39 фоизи биринчи ва 10 фоизи иккинчи тоифали бўлиб, улар етарли малакага эга.

Тиббиётни ислоҳ қилиш Давлат дастури доирасида 2015-2017 йилларда виллоят фтизиатрия диспансерида катта ҳажмдаги қурилиш ва

ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Барча қулайликларга эга бўлган уч қаватли асосий бино қурилиб, операция блоки, реанимация, (коракал хирургия) кўкрак жарроҳлиги бўлимлари ишга тушди. Шинам, кенг ва ёруғ хоналарда беморлар учун барча қулайликлар яратилган.

Виллоят фтизиатрия диспансери бош врач ўринбосари Шокир Рўзиев ҳамроҳлигида 2-даволаш бўлими фаолияти билан танишдик. Олий тоифали шифокор Шухрат Хўжаев раҳбарлик қилаётган ушбу бўлим 35 ўринли бўлиб, 30 нафар малакали тиббиёт ходимлари фаолият кўрсатишяпти.

– Ўн беш йилдан буён ушбу бўлимда фаолият кўрсатаман, – дейди тиббиёт ҳамшираси Мухайё Қулмуродова. – Шифохонанинг илгариги ҳолати билан ҳозиргисини таққослайдиган бўлсак, ер билан осмонча фарқи бор. Замонавий тиббиёт ускуналари, беморлар учун зарур шарт-шароитлар яратилганлиги уларнинг даволаниш мuddатларини қисқартириш имконини беради. Ҳамкасбларим Шахло Раҳимова, Иқбол Бердиева, Умида Абдухолова каторида беморларни даво-

лашга баҳоли-қудрат ҳисса қўшаётганлигимдан мамнунман. Ҳар бир бемор алоҳида эътиборда.

Тиббиёт фанлари номзоди, олий тоифали шифокор Шохиста Алимова раҳбарлигидаги болалар бўлими 30 ўринли бўлиб, бу ерда даволанаётган болалар учун барча имконият яратилган. Бир ва икки кишилик шинам хоналар, замонавий ошхона, телевизор жажжилар ихтиёрида. Ўз касбининг фидойиси бўлган тиббиёт ҳамшираси Дилфуза Ҳалилова даволанаётган ҳар бир бола кўнглига йўл топади.

Ҳар бир шифокор болаларни нафақат дори-дармон, балки ширин сўзи, меҳрли табассуми билан даволаётганлиги бемор болаларнинг тезроқ соғайиб кетишига йўл очмоқда. Шу туфайли 6 ёшли Зафаржоннинг соғлигида ижобий ўзгаришлар сезилди. Бу албатта ушбу оилага қувонч олиб келмоқда.

Жарроҳлик бўлимида даволанаётган Гулшан опаннинг сўзларига қулоқ тутдик:

– Бир неча йилдан буён бу дарддан қийналардим. Кўп марта шифохонада даволаниб, муолажалар олдим. Шифокорлар дарддан

кутулишининг йўли жарроҳлик амалиётини қўллаш кераклигини тушунтиришди. Операция қилиш учун Самарқанд ёки пойтахтга боришимга тўғри келишини ўйладим. Бунинг учун анчагина пул керак бўларди. Небахтки, давлатимиз раҳбарининг тиббиётни ислоҳ қилиш Давлат дастури доирасида қайтадан таъмирланиб, замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланган виллоят фтизиатрия диспансерида ҳам жарроҳлик амалиёти ўтказилаётганлиги мени қувонтирди. Ўзоққа боришга ҳожат қолмади. Азамат Шарипов, Маъруф Равшанов, Музаффар Ҳамзаев ҳамда Нурбек Бўриев сингари қўли енгил шифокорлар ўпқада жарроҳлик амалиётини ўтказганликлари натижасида дарддан фориғ бўлдим. Эндилқда ўзимни яхши ҳис қилялман. Палаталар озода ва шинам. Шифокорларнинг ширин сўзлигини айтмайсизми! Бундан оила аъзоларим ҳам хурсанд.

Жорий йилнинг илк кунларида даволаш муассасасида бошланган жарроҳлик амалиёти беморлар дардида дармон бўлмоқда. Дастлабки операция тиббиёт фанлари доктори, профессор Примкул Назиров ҳамда тиббиёт фанлари доктори Дониёр Абдурахмоновлар томонидан муассаса шифокорлари билан ҳамкорликда амалга оширилган бўлса, эндилқда умуртқа сили, бўйрак сили, урологик таносил аъзолари сили бўйича операциялар бевосита диспансер жарроҳлари томонидан бажарилаётир. Ҳозиргача 20 дан ортқ беморга жарроҳлик амалиёти қўлланилди. Бу эса виллоятда ушбу касаллик билан оғриган беморларга кўрсатилаётган катта имконият.

...Сил касаллиги билан оғриган бемор жонлантириш бўлимига ётқизилди. У анча ҳолсизланган. Иштаҳаси йўқ. Беморга зарур муолажалар қилиниб, амалий ёрдам кўрсатилди. Жонлантириш бўлимининг навбатчи жарроҳи Арслон Бердиев, навбатчи ҳамшира Дилафруз Қодировалар беморнинг саломатлигини назорат остига олишган. Кўрсатилган тиббий муолажалардан сўнг беморнинг чехраси анча ёришди. Парҳезга аҳамият бериши, касалликни даволашнинг асосий

тарқалишининг олдини олиш, барқарор санитария-эпидемиология ҳолатини сақлаб туриш бўйича аниқ мақсадга йўналтирилган ишлар амалга оширилмоқда, – дейди виллоят фтизиатрия диспансери бош врач, олий тоифали шифокор Азимжон Обидов. – Сил касаллигини эрта аниқлаш, даволаш мақсадида Президентимиз “Ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология ёрдами кўрсатиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорга имзо чекканликлари нур устига нур бўлиб, у фаолиятимизда асосий дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

Қарорга кўра 2020-2021 йилларда Китоб туманида жойлашган Ибн Сино номидаги катталар санаторияси учун 9 миллиард сўм, “Паландара” болалар сил касалликлари санаториясини реконструкция қилиш мақсадида 7 миллиард сўм маблағ ажратиш назарда тутилган. Бундан ташқари замонавий физиотерапевтик асбоб-ускуналар билан таъминлашни режалаштирилган.

Маълумки, Қашқадарё виллоятининг аҳолиси йил сайин ўсиб бормоқда. Худуднинг катталигини инобатга олиб, сил ва ўпканинг носпецифик касалликларини эрта аниқлаш мақсадида иккита замонавий ҳаракатланувчи флюоромашин олиниши назарда тутилган.

“Республика ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тиббиёт маркази” 2009 йилда ташкил этилиб, фаолият юритаётган бўлса-да, виллоятларда бу соҳалар бирлаштирилмаган эди. Давлатимиз раҳбарининг ушбу қароридан сўнг сил касалликлари диспансерлари “Виллоят фтизиатрия ва пульмонология марказ”ларига айланрилиши кўзда тутилган. 2019/2020 ўқув йилидан бошлаб “Фтизиатрия” ва “Пульмонология” мутахассислиги бўйича магистратура ва клиник ординатурада кадрларни тайёрлаш фақат давлат грантлари асосида амалга оширилиши маскур қарорда ўз ифодасини топган. Бу билан республика-мизда фтизиатрия ва пульмонология тизими бўйича кадрлар етишмаслигига барҳам берилади...

Шавкат СУЛТОНОВ,
“Оила ва жамият”
муҳбири.
Муаллиф олган суратлар.

Оила ҳаёт абадийлиги, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган, халқимизнинг муқаддас урф-одатлари сайқал топадиган, келажақ авлод камолотига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғидир. Конституция-мизнинг 63-моддасида “Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга. Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлилигига асосланади”, дея белгилаб қўйилган. Мазкур тамойил асосида мамлакатимизда оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, унга моддий ва маънавий кўмак бериш чоралари кўрилмоқда.

Мутахассисларнинг фикрича, йигит-қизларнинг турмуш қуриш ёши оила мустаҳкамлигига таъсир кўрсатувчи асосий омиллардан биридир. Афсуски, айрим ота-оналар кўпинча фарзандининг келажақ тақдир, бахт-саодатини ўйламай, ҳали балоғат ёшига етмаган қизини узатиш ёки қариндошимнинг қизи бегона бўлмасин, деб ўғил уйлантириш тараддудига тушади. Бунинг оқибатида қизларни ўн олти, ҳатто ондан кичик ёшда турмушга узатиб юбориш ҳоллари учраб туради. Аммо бу кўп ҳолатларда бўлғуси онанинг саломатлиги ва руҳиятига, қолаверса, ёш оиланинг мустаҳкамлиги, туғилажак фарзанднинг соғломлигига салбий таъсир кўрсатади.

Ҳар бир ота-она ўз фарзандининг бахтли бўлишини истайди, албатта. Лекин қизимни тезроқ турмушга берсам, хотиржам бўлардим, деган нотўғри қараш билан қайсидир маънода ўз ҳаловатини ўйлайдиган, фарзандининг ўқишни давом эттириши ёки эгаллаган касби бўйича ишлашига тўқинлик қиладиган ота-оналар ҳам йўқ эмас.

Никоҳда етуклик деганда оила қурувчи ёшларнинг жисмоний, жинсий, ҳуқуқий, иқтисодий, маънавий-ахлоқий, психологик каби етуклик жиҳатлари кўзда тутилади. Психологлар тавсиясига кўра эрта (16-17 ёшда) ва кеч (28-30 ёшдан кейин) оила қуриш мақсада мувофиқ эмас. Ниҳоятда эрта ёшда оила қуриш ва иккисини ҳам ёши 17-18 бўлиши,

ERTA TURMUSHNING salbiy oqibatlari

йигитнинг оила бошлиғи сифатида шаклланишига салбий таъсир қилиши мумкин. Қиз бола 17, баъзан 16 ёшда ҳам оналик, уй бекалик вазифаларини бажаришга тайёр бўлиши мумкин, аммо 17 ёшдаги йигит ҳали тўлақонли оила боши вазифасини бажаришга тайёр бўлмайди. Баъзида бу келиннинг қуввни етарли даражада ҳурмат қилмаслигига сабаб бўлиши мумкин.

Кеч оила қуришни мақсада мувофиқ эмаслиги ёш улғайган сари (айниқса, қизларда) оила қуриш имконияти пасаяди, аммо турмуш ўртоқ танлашдаги мезонлар кескин ортади. Ҳар бир “номзоддан” турли камчиликлар топилаверади. Бу масалада шошилиш ҳам, кеч қолиш ҳам хатоликларга олиб келиши мумкин.

Бундан ташқари, тиббиёт мутахассислари томонидан қизларнинг 16-18 ёшларда она бўлиши жиддий муаммоларни келтириб чиқариши мумкинлиги аниқланган. Кўп ҳолларда бундай ёшдаги қизларда соғлом фарзандни дунёга келтиришда турли муаммолар келиб чиқади. Қизларнинг жисмонан ва руҳан оналикка тайёр бўлмасдан оила қуриши кўпинча тугрқ жараёнида ўлим хавфи ортишига сабаб бўлади. Бинобарин, эрта ҳомиладорлик ёш она ҳамда бўлажак фарзанд учун ҳар томонлама хавфлидир. Аёл қанча ёш бўлса, ҳомиладорлик давридаёқ турли касалликлар кучаяди, йўлдош етишмовчилиги, суяклар тизимида рўй берадиган ўзгаришларнинг салбий оқибатлари кўп бўлади. Эрта ҳомиладорлик кўпинча бола тушиши

ёки ўлик туғилиши билан тугайди, бу ҳолат ҳомиланинг нуқсонли ривожланиши сабабли ҳам она, ҳам бола саломатлигига катта хавфдир. Бундай асоратлар кейинги ҳомиладорлиқнинг нормал кечиши ва туғруқнинг табиий равишда амалга ошишига ҳам салбий таъсир кўрсатиши мумкин.

Жамиятимизда шу каби салбий иллатларнинг олдини олиш мақсадида хотин-қизлар кўмитаси томонидан соғлиқни сақлаш бошқармаси ва бошқа тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда жойларда “Соғлом оила”, “Соғлом турмуш”, “Репродуктив саломатлик”, “Бола парвариши” каби мавзуларда давра суҳбатлари ва учрашувлар ўтказилмоқда. Умумтаълим мактаб ўқувчилари учун “Соғлом авлод асослари”, “Саломатлик дарслари” каби фан машғулоти ташкил этилаётди. Эрта махсус касб-хунар таълими муассасаларида “Репродуктив саломатлик ва соғлом оилани шакллантириш”, “Оила ва никоҳ”, “Соғлом турмуш тарзи ва оила” дарслари йўлга қўйилган.

Қизларнинг оилавий ҳаётга жисмонан, маънан ва руҳан, репродуктив ва жинсий ҳаёт маданиятига тайёр бўлмаган ҳолда эрта турмушга чиқишлари қуйидаги оқибатларга олиб келмоқда:

1. Ёш оилалар орасида ажралишларнинг кўпайиши, ажралишлар дастлабки беш йилда рўй беради.

2. Туғиш вақтидаги мураккабликлар; туғиш ва ҳомиладорлик ўртасидаги оралик муддатининг

қисқариши.

3. Биринчи бор туғаётган ва 20 ёшга бўлган ёш аёллар ўртасида ўлимнинг кўпайиши.

Оила кодексига қизларнинг 17 ёшдан никоҳдан ўтиш ҳуқуқи белгилаб қўйилган. Бироқ ҳали қизи 15-16 ёшда эканига қарамай, уни тезроқ турмушга беришга ошиқадиган ота-оналар ҳам учраб туради. Бундай ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида “Оила дорилфунуни” машғулотида, аҳоли ўртасида ўтказилаётган тадбирларда қизларнинг барвақт турмушга чиқиши туфайли юзага келаётган муаммолар тушунтирилмоқда. Қизларнинг барвақт турмуш қуриши кўпинча ота-оналарнинг хоҳиш-истағига кўра бўлаётганини ҳисобга олиб, бу масалада маҳаллалар ролини кучайтиришга эътибор қаратилаётди.

Шу ўринда савол туғилади: оилаларда соғлом муҳитни мустаҳкамлаш, қизларни эрта турмушга беришнинг олдини олиш мақсадида хотин-қизлар кўмиталари раислари, кишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари фаоллари томонидан жойларда олиб борилаётган кенг кўламли ишларга қарамай, нега юқоридаги каби ҳолатлар ҳамон давом этмоқда?

– Халқимиз орасида қизларнинг катталар, айниқса, ота-она раъйига қарши бормаслиги одатга айланган, – дейди “Маҳалла” хайрия жамоат фонди вилоят бўлими фаолларидан бири. – Кўпинча эрта ва қариндошлар ўртасидаги никоҳларнинг қайд этилишига ана шу ҳолат сабаб бўлмоқда. Бунинг олдини олиш мақсадида мактаб, коллеж ўқувчилари билан эрта турмушга кириш ва қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг салбий оқибатлари каби мавзуларда давра суҳбатлари, маънавий-маърифий тадбирлар, очиқ мулоқотлар ўтказмоқдамиз.

Шуни унутмаслик лозимки, соғлом фарзанд соғлом онадан дунёга келади. Ёшларда соғлом ва аҳил оила қуриш, соғлом турмуш тарзини қарор топтиришга интилишни рағбатлантиришдек эзгу ишлар замирида, аввало, баркамол авлодни вояга етказишдек эзгу мақсад мужассамдир.

Раҳим ОЧИЛОВ,
Фуқаролик ишлари бўйича
Жиззах вилояти суди
судья катта ёрдамчиси

SHOSHILMA QIZGINA, SHOSHILMA

Қизларни эрта турмушга беришнинг салбий оқибатларига ҳаётий ва касбий тажрибам давомида кўп бор гувоҳ бўлганман. Қиз бола нўлдек гап, уни тўғри парваришлаш лозим. Жисмоний ва руҳий жиҳатдан никоҳга тайёр бўлмаган қизни турмушга бериш, сузишни билмаган одамни дарёга ташлашдек бир гап.

Бухоро тумани “Дўстлик” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида 578 нафар навраста қиз истиқомат қилади. Уларни катта ҳаётга тайёрлаш, руҳий ва жисмоний тарафдан камолга етказиш борасида турли чора-тадбирлар мунтазам ўтказиб келинади. Маҳалла ҳудудидаги таълим муассасаларида

“Қизларжонлар клуби” ташкил қилинган бўлиб, унинг аъзолари билан турли мавзуларда қизиқарли тадбирлар ўтказиш одатга айланган. Яқинда “Шошилма қизгина, шошилма” мавзусида давра суҳбати ташкил қилинди. Тадбирда иштирок этган туман “Қизлар маслаҳатхонаси” гинеколог врачси Мастура Файзиева ва ФХДЁ мудираси Феруза Ҳақимовалар қизларга эрта турмуш қуришнинг салбий оқибатлари ҳақида ҳаётий мисоллар асосида сўзлаб берди.

– Ҳаётий тажрибам ва касбим тақозоси билан гувоҳ бўлган ҳодисалардан шунга аминманки, эрта турмуш ҳеч қачон яхшиликка олиб келмайди, – деди гинеколог М.Файзиева. – Қиз болани 20-21 ёшда турмушга берган маъқул. Зеро, шу ёшдагина унинг организми фарзанд кўришга, оилавий ўзгаришларга тайёр бўлади.

– Эрта турмуш қурганлар орасида ажрашиш-

лар сони кўпроқ қузелтирмоқда, – деди туман ФХДЁ мудираси Ф.Ҳақимова. – Чунки, 16-18 ёшда инсон шахс сифатида ҳали тўлиқ шаклланиб улурмаган, дунёқарашини анча тор, ҳаётий тажрибаси деярли йўқ бўлади. Бундай қизлар она бўлганда фарзандини қандай тарбиялайди, қолаверса, бегона уйдаги қонун-қоидаларга мослаша оладими? Бундан ташқари, бу ёшда турмушга чиққан қизлар ҳали бир касбни тўлиқ эгалламаган бўлади. Турмуш қургач, оила ташвишлари, фарзанд тарбияси билан бўлиб, танлаган касби бўйича ишлашга вақт ҳам, имкон ҳам бўлмаслиги мумкин. Натижада унинг кўнглида турмушдан норозилик ҳисси уйғонади. Бу норозилик кучайиб, оилавий ҳаётга дарз етказиши ҳам мумкин.

Тадбир давомида йиғилганларга эрта турмушнинг салбий оқибатлари ҳаётий мисоллар билан тушунтирилди.

Дилафрўз БАҚОЕВА,
Бухоро туман “Дўстлик” МФЙ
мутахассиси.

GUNOHNING TOVONINI KIM TO'LAYDI?

— Исминг нима, — дейман кўз қорачиғига мунг иниб қолган қизалоқнинг жажжи кўлчасидан ушлаб.

— Шахризода, — дейди биздан сал нарироқда деразадан ташқарига қараб турган дадасидан нигоҳларини узмай.

Аммо ота ўзини бепарво тутганча қизча томонга қарамасликка ҳаракат қиларди.

Ажрим ёқасига келган оилаларни яраштириш комиссияси суҳбатидан чиққан ёшгина келинчак кўз ёшларини артиб, онасининг кўлидаги қизалоқни олиб бағрига босди. Юм-юм йиглади.

— Тиз чўкиб кечирим сўра десалар ҳам, розиман, опажон! Фақат... фақат бир ўтинчим ажрашмайлик, дегандим... Ажрашишга... қандай кўнаман?!... Ахир... ахир... икки қизим бор, буларнинг келажаги нима бўлади?!

Онасининг кўз ёшларини жажжи кўлчалари билан артаётган Шахризода лаблари чўччайиб, қандайдир номсиз армон кўксига тикилиб, томчи бўлиб узун-узун киприкларига осилиб қолган кўз ёш оқиб тушса нимадир бўлаётгандек жавдирарди. Воқеага гувоҳ бўлган борки, ҳамманинг дили ғашланди, ихтиёрсиз кўз ёшлар оқди... Бироқ, келинчакнинг бу аҳволи ҳам, икки норасида гўдакнинг уволи ҳам Шермат (исмлар шартли равишда ўзгартирилди)нинг кўнглини юмшатмади.

— Ажрашаман, тамом, вас-салом! Мендан ўтганини ким ҳам биларди?! Бир аразлаб кетганида 3 йил йўқ бўлиб кетди. Орага катталар тушибди, қариндош-уруғ қўшилишди яна қабул қилдим... Аммо аҳвол ўзгармади... Иложим йўқ. Мени тўғри тушунинглар. Алимент тўлаяпман. Болаларимдан воз кечганим йўқ. Уларни ташлаб

қўймайман.

Оилани яраштириб бўлмади. Руҳободликлар: “Шермат икки боласи билан Шоҳидадан ажрашмай туриб, тўй-томоша қилиб Вобкентдан уйланыпти, бу кеча тўй”, деб пичирлашса-да, яна томошабин бўлиб тўйга боришди. Гийбат, миш-миш болалагандан болалади. Аммо ҳеч ким бу хатони тузатиш чорасини кўрмади. “Менга нима?” қабилда лоқайдлик ва бепарволик тўнига ўраниб олди.

Энди ҳолатни таҳлил қиламиз. Гарчи вақтни орқага қайтариб бўлмаса ҳам.

Ризамат ота ва Мўътабар ая кенжатоий Шерматни уйлантираётганида келин танлашда адашишди. Нега? Чунки Шоҳида эндиғина 9-синфни тугатган, ҳатто коллежда ҳам ўқиб улгурмаган эди. Шу қизни келин қиламан деб туриб олишди. Қариндош-уруғчилик ришталари узилиб кетмасин, деган хомхаёлга боришди. Ушбу тўйга бош-қош бўлиб давраларни тўлдириб ўтирган маҳалладагилар ҳам, фаоллар

Онасининг кўз ёшларини жажжи кўлчалари билан артаётган Шахризода лаблари чўччайиб, қандайдир номсиз армон кўксига тикилиб, томчи бўлиб узун-узун киприкларига осилиб қолган кўз ёш оқиб тушса нимадир бўлаётгандек жавдирарди. Воқеага гувоҳ бўлган борки, ҳамманинг дили ғашланди, ихтиёрсиз кўз ёшлар оқди...

ҳам бир сўз дейишмади, эътироз билдиришмади...

Катта ҳаёт оstonасида турган Шермат ҳам хато қилди. У олий маълумотли, эпчил, ишбилармон, абжир йигит. Ўзининг мустақил фикрини, Шоҳидани севмаслигини, норозилигини ота-онасига айта олмади. Худди синглиси каби кўз ўнгиди ўсган Шоҳиданинг ўта

тортинчоқлиги, ёшлиги бошда унга маъқул кўринди. Ёш ниҳол қайси томонга қайирсам ўша томонга қараб ўсади деб ўйлади.

Келинчакнинг ота-онаси Малика опа ва Абдурахмон акалар-чи?! Қизларига совчи келганида хурсандликларининг чеки йўқ эди. Аммо: “Қизимиз турмуш қуришга тайёرمи? У қайнона-қайнота инжиқликларига чидармикан? Эрининг кўнглига йўл топа олармикан”, деган саволлар билан бош қотириб ўтиришмади. Карнай-сурнай садолари, совға-салом, саруполар гирдобиди қолишиб, бунни унуттишди.

Шоҳида ёш эди, жуда ёш эди... У оппоқ либос кийиб алпдек ёри ёнида бўлган дақиқалар, келинг, кунлар ёки ойлар дея қолайлик ўша лаҳзаларни, турмушга чиқиш деб билди... Икки фарзандни дунёга келтирди. Эҳ-ҳе, бу орада нималар бўлмади дейсиз, унинг бу рўзгорга қўникиши қийин кечди...

Уриш-яраш, уриш-яраш билан 5 йил ўтди. Қонуний ажрашмаганини билиб туриб Шерматга тегишга розилик берган қиз, унинг ота-онаси хато қилмади деб ўйлайсизми? Наҳотки

уларни, қизини сўроқлаб келган бўлажак куёв ким, нега ажрашди, деган саволлар уйлантирмаган? Уйланган икки нафар фарзандини аро йўлда сарсон-саргардон, бировларга зор қилиб, зориқтириб қўйган бу йигит уларнинг қизига вафо қилармикан?...

Ёхуд вобкентлик янги келин яшаётган маҳалласи мутасаддилари-чи?! Қонуний ажрашмаган куёвга ким никоҳ ўқиди? Саволлар, саволлар...

Вақт югурик. У ҳеч нараса билан, ҳеч ким билан ҳисоблашмайди. Ана, мана демай Шахризода ва синглиси Маржона улғайишади. Аммо бир умр юрагида армон юкини кўтариб юриш ҳам оғир. Улар оталари эркалаб байрамлар, сайилларда юрган тенгдошларини кўришганда ҳам, дугоналари отаси ҳақида тўлиб-тошиб гапиришганда ҳам бир оғриқ кўксиларини ларзага келтириб ўтаверарди. Турмушга чиқишаётганида ҳам отаси билан онаси ажрашишган экан-да, деган гап-сўзлар тўфониди қийналиши, эр уйида бу борада дақиқ-дашном эшитмаслигига ҳам қафолат йўқ. Мана бу хатолар, сабрсизлик ва қаноатсизлик жабрини ким тортади?! Аммо улар айбисиз. Бу гуноҳнинг товонини ким тўлайди?!

Бу каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш, болалар тирик етим бўлиб қолмаслигига учун маҳаллакўй, қўни-қўшни, ҳар биримиз масъулмиз. Бунни унуттишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Моҳира ШАКАРОВА,
“Оила” ИАТ маркази
Бухоро вилоят
бошқармаси бош
мутахассиси.

HAMMASI YONIB KUL BO'LIBDI...

— Шу нарсаларимни сотмоқчийдим, — ийманибгина қўлида тўрт - беш ойлик чақалоғини кўтариб олган жувон ишлатилган нарсаларини кўрсатиб, сотувчи аёлга илтижоли боқди.

— Боламга чақалоқлар бўтқаси билан тағилк олмоқчийдим, илтимос, ола қолинг, — ялинди аёл.

— Ҳаммасига 30 минг бераман.

— Аааа? Ахир яп-янги кўйлақлар-ку, опа! Бир марта кийилган холос.

— Ана кийилган экан-ку! 5 та

кўйлақка 30 минг. Бўлмаса бошқага кўрсатинг. Жувон атрофдагилардан уялиб кетди.

— Майли, олақолинг, — деди йиғлагудек бўлиб.

Сотувчи аёл куймалана-куймалана ҳамма ерни қараб чиқди. Сўнг жувонга гап қотди:

— Қизим, пулим тугаб қолти, шу атрофда турсангиз кечга ташлаб ўтсам бўладими? Албатта, бераман. Бировнинг ҳаққи керакмас менга. Жувон нима

дейишини билмай қолди.

“Майли” деди синиққина. Телефон рақамини қолдирди. Уят ва номусдан йиғлаб юбормаслик учун лабини тишлаб, боласини қаттиқ кучоқлаганча йўлакка қараб юрди...

Орадан бир ой ўтиб автобусда икки аёлнинг суҳбати қулоғига чалинди.

— Ҳаммаси ёниб кул бўлибди. Ҳеч нараса қолмабди. Энди ундай уйни қургунча она сутим оғзимга келади.

Жувонга овоз таниш туюлди.

Ялт этиб орқага қаради. Нигоҳлар тўқнашди. Сотувчи аёл шошганча сумкасини қовлади.

— Жон синглим, рози бўлинг, — деди йиғлаб бир сиқим пул узатганча.

— Қуяверинг, мен розиман. Янги уйингизга ишлатарсиз, — деди жувон ва кейинги бекатда тушиб, ёшли кўзларини артди.

Саида ИБОДИНОВА

UYLAR BEPARDA BO'LSA..

Кампир оҳиста хона-сидан чиқди. Меҳмон-хонадан набира-си ва келинининг товуши эшитиларди:

— Ўғлим, дастурхон тайёр, шўрвангиз кўйдим, кела қол, совумасдан ичиб олгин.

Кампир ичкаридан олиб чиққан кўрпачани бурчакка ташлаб, устига ўтирди. Бола бувисини кўриб:

— Бувижон, келинг, бирга еймиз,- деди.

Кампир ўйга толиб, чуқур "ух" торти-ю:

— Уйнинг эркаги келмагунча, дастурхонга ўтириш яхши эмас,- деди. — Бироздан кейин дадангиз келади, ўшанда ҳаммамиз бирга-ликда овқатланамиз, иншаа Аллоҳ...

— Бунақа одатлар эскилик-ку, ойижон, — деди келин қайнонасининг гап-пини хушламайгина. — Ҳозир кимнинг қорни оч бўлса, дастурхонга ўтириб овқатланаверади. Эркак ишдан келганида ўзи овқатланади.

— Инсон ҳаёси ва одоби билан қанчалик гўзал бўлса, уйлар ҳам ҳаё ва одоб билан фойзли бўлади, қизим, — деди қайнона.

Набира бу гапларнинг маънисига бормай, ҳайратланиб сўради:

— Уйнинг ҳам ҳаёси бўладими, бувижон? У қанақа бўлади?

— Биз болалигимизда ҳамма нарсадан аввал онамиз дадамизнинг олдида одоб сақлаб ўтиришни ўргатардилар. Уйда ота-онамизнинг олдида оёқ узатиб ўтирмасдик, катталар гаплашаётганда, биздан сўрамагунларича ўзимиз билганча гап қўшмасдик. Катталар хонага кирганида дарров ўзимизни йиғиштириб, ўрнимиздан турардик. Отамиз дастурхонга ўтирмаса, зинҳор емакка қўл чўзмасдик.

Отамиз келар, "Бисмиллоҳ" деб, овқатга таклиф қиларди. Сўнг ҳаммамиз ҳузур билан таомга қўл узатардик. Овқатдан кейин албатта дастурхон ва неъматлар учун дуо қилинарди. Бутун оила дастурхон бошида жам бўлиб ейилган таомдан лаззатланиш егулик борми дунёда? Дастурхоннинг одоби ана шу билан, болам, — деди буви набирасининг бошини силаб.

Набиранинг кўзлари ҳайратдан катта-катта бўлди:

— Бунча кучли босим остида асабийлашиб, руҳий зикрликдан эзилмас-мидиларинг, бувижон?

— Йўқ, болам, бизнинг пайтимизда ҳаё, ўзаро ҳурмат-эҳтиром бўлгани учун меҳр ҳам боқий эди. Меҳр бор жойда ҳеч ким асабийлашмайди, руҳий зикрликдан азият чекмайди. Таомлар шохона бўлмаса-да, лаззатли, уйқулар ҳаловатли эди. Мен oilavajamiat@mail.ru

"депрессия" деган сўзни биринчи бор шу ерда эшитдим. Қишлоғимизда бир ақли ноқис бор эди, "Иброҳим жинни" дердик. Ҳатто ўша тентак ҳам жуда бахтли эди. Кечгача кўчада болалар билан ўйнар, қорни очса дуч келган эшикни очиб: "Опа, қорним очди, овқат беринг", "Опа, сув беринг" дерди. Ҳеч бир эшик уни бўш қайтармасди. Сочлари ўсса сартарош текислар, ҳаммомчи ювинтириб қўяр, жума кунлари қишлоқдагилар қўлидан тутиб намозга ҳам олиб боришар, ҳеч ким уни четга суриб қўймасди.

Бугун ҳурмат ҳам, эҳтиром ҳам қолмади. Шаҳарнинг уйларида ҳаё йўқ. Кеч тушганига қарамай уйларнинг пардалари ёпилмаган, хонадонларнинг ичи бемалол кўриниб ётибди. Лекин ҳеч ким ҳаё қилмайди. Биз қоронғу тушиб улғурмай уйларимизнинг пардасини ёпиб, сўнг чироқларни ёқар эдик. Ҳатто пардалар тортилган бўлса-да, уст-бошимизни алмаштиришга уялардик, чироқни ўчириб, ерга ўтириб олиб кийимларимизни алмаштирардик. Соямизнинг ташқарига тушишини ўйлаганимизда ҳам юзимиз уятдан лов-лов ёнарди.

Шу орада келин ўрнидан туриб, хижолатли айвон пардаларини тортиб қўйди.

— Уйдагиларнинг ҳаёси дераза пардаларидан аён бўлади, дерди катталаримиз... — дея қайнона давом этди. — Уйлар баланд деворлар билан ўралганига қарамай, аёллар ич кийимларини ҳовлига осиб қўймасдилар. Оила аъзоларидан иборат қилардилар. Мен кичкиналигимда шалваримни дорнинг олдинги ипига осган эканман. Онам шу заҳоти келиб: "Қизим, даданг ҳовлига чиқди, шалваринг осиглиқ эди, уятдан ер ёрилмадию, кириб кетмадим. Бошқа бундай қилма! Дорнинг энг орқасидаги ипга осиб қўй! Сўнг устига бирор нима ташлаб қўй. Остида нима борлиги кўринмасин. Ҳаё кетса имон қолмайди!" дедилар. Ўн икки ёшли қиз эдим, онам менга бундай чиройли танбёҳ берад экан ерга кириб кетгудай уялдим. Ҳозир ундай эмас. Кеча тоза ҳаво олай деб айвонга чиққандим, рўпарадаги кўшни ювилган кийимларини осиб қўйган экан. Орасида ич кийимларгача бор. Уялиб

Биз қоронғу тушиб улғурмай уйларимизнинг пардасини ёпиб, сўнг чироқларни ёқар эдик. Ҳатто пардалар тортилган бўлсада, уст-бошимизни алмаштиришга уялардик, чироқни ўчириб, ерга ўтириб олиб кийимларимизни алмаштирардик. Соямизнинг ташқарига тушишини ўйлаганимизда ҳам юзимиз уятдан лов-лов ёнарди.

Шу орада келин ўрнидан туриб, хижолатли айвон пардаларини тортиб қўйди.

дарров ичкарига олдим ўзимни.

Бугун овқатлар ташқарида ейилади. Бозор-дўконлардан харид қилинадиган нарсалар шаффоф халталарда уйга олиб келинади. Харид қилишга имкони борлару, имкони йўқларнинг ҳам кўзи бирдай тушади. Бу егуликларга суқ киради, ҳасад тушган бўлади. Бундай егуликлардан шифо бўлиши мумкинми? Расулulloҳ саллаллоҳу

алайҳи вассалам "Таомингизнинг ҳиди билан ҳам қўшингизга озор берманг!" деб марҳамат қилганлар. Бугун таомлар ҳиди билан ҳам, уни намоиш қилиш билан ҳам атрофдагиларга азият берилади. Албатта, овқатлар билан ичингизга қайғу ва ғам киради. Кейин "стресс", руҳий тушқунлик деб докторга югурасиз.

Хонадоннинг яна бир энг муҳим одоби бор: уйда рўй берган воқеалар, еб-ичилган нарсалар, тортишувлар, гап-сўзлар асло ташқарига чиқмаслиги керак. Бизнинг пайтимизда булар хонадон ҳаёси саналарди ва муаммолар ҳеч кимга гапирилмагани учун, уйда осонликча ечим топиладди. Зотан, Пайғамбар алайҳиссалом ҳам эр-хотин орасидагиларни атрофга ёйилиши катта гуноҳ бўлишини ҳадисларида эътироф этганлар, тўғрими Лайло?-дея сўради қайнона келинидан.

— Гапларингиз тўғри, ойижон, — деди келин хижолат чекиб.

— Бугун фейсбук деган бир нарса чиққан бувижон, — деди набира. — Одамлар қайси емакхонага боргани ва қандай овқатлар еганини суратга олиб, минглаб кишиларга кўз-кўз қиладилар.

— Вой, бу уят-ку, ахир, одам ҳеч замонда еган нарсасини ҳам мақтайдими?

— Вой, ойижон, одамлар ҳар хил ҳолатларини суратга тушириб интернетга қўядилар. Сайр қилганларини, харид қилган буюмлари, кийимларини, ҳатто эри совға қилган гуллару, ёзган севги изҳорларигача бошқаларга кўрсатадилар...

— Эҳ, болам-а, ҳали уйлар ҳаёсидан айрилди, қалблар яланғочланди,

десанг-чи?! — дея қайнонанинг кўзларига ёш келди.

— Биз кўча-кўйда эримиз билан ёнма-ён юришга ҳаё қилардик. Бева қолганлар бор, турмуш қурмаганлар бор, дея уларнинг кўнглини огритишдан, ярасига туз сепишдан кўрқардик. Эримиздан бир қадам орқада юрардик. Бугун жанжаллар ҳам, севги ҳам очик майдонга чиқди. Сирлар очилган жойда самимият ҳам қолмайди. Уйнинг баракаси — катталарга ҳурматда. Уйнинг иффати пардасида. Меҳрнинг ҳаёси пинҳонлигида. Вужуднинг ҳаёси тасаттурдадир. Уят, ҳаё ва ибонинг бир қисмидир. Онам бир ривоят айтиб бергандилар, ривоят эмас, аслида ҳадис, ҳадиси қудсийдир. Яъни, маъносидан Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи вассалам огоҳ қилган, сўзлари У зотга Аллоҳдан келган ҳадис бу.

Шу ҳадиси қудсийда шундай дейилади:

"Аллоҳ таоло Одам алайҳиссаломни яратганида Жаброил алайҳиссалом унга уч ҳада олиб келди. Улар — илм, ҳаё ва ақл. "Эй, Одам, булардан бирини танла!" дедилар. Одам алайҳиссалом ақлни танлади. Жаброил алайҳиссалом ҳаё ва илмга ўрнига қайтишни буюрди. Шу он ҳаё ва илм шундай дедилар:

— Биз олами арвоҳда (руҳлар олами)да ҳар доим бирга эдик. Бир-биримиздан асло айрилмаймиз. Руҳлар жасада кирганидан кейин ҳам ўша ҳолатда қоладилар. Албатта, ақл қаерда бўлса биз ҳам унга тобе бўламиз.

— Ундай бўлса сизлар ҳам ўрнингизни топинг! - дедилар Жаброил алайҳиссалом. Шунда ақл димоғда, илм қалбда, ҳаё эса кўзга жойлашди.

Бу ҳадиси қудсийдан англашилгани шуки, ҳаёнинг мақоми кўздадир. Шунинг учун ҳам кўзимизни асрашимиз, ҳам кўзга ташланадиган нарсаларга диққат қилишимиз керак.

— Ҳақсиз, ойижон, — деди келин ердан бошини кўтаролмай. — Биз ифратимизни йўқотганимиз сари тубанликка чўкаямиз...

Набира қошиқни жойига қўйди: — Мен дадам келганларидан кейин овқатланаман...

Буви гаплари келини ва набираларига таъсир қилганидан мамнунлик туйиб, Аллоҳга ҳамд айтди...

Умида АЗИЗ
таржимаси

Метрода бе-
хитиёр икки аёл-
нинг суҳбатига
гувоҳ бўлдим:
– Қаранг,
Замира опа
тирноғим
чиroyли
бўлибдими?

Кеча юз минг сўмга шлак
қилдирдим, – деди ёшроқ аёл
бармоқларини уйнатиб.

– Вой, Нилуфар, бунча
қиммат бўлмаса, пулингга
ачинмайсан ҳам-а?! Яқинда
синглим ҳам саксон мингга
шлак қилдирибди. Койиб бер-
дим. Битта тирноққа шунча
пул сарфлайдими одам?!

– Вой, Замира опа, юз минг
пулми ҳозир. Янги мақолни
эшитмаганмисиз, гўзаллик,
пул талаб қилади, – кулди
ёшроқ аёл. – Пул топилади,
аммо гўзаллигимизни топол-
май қоламиз.

– Билмадим, мен пулимни
бунақа нарсаларга сарфла-
гандан кура болаларимга
бирор фойдали нарса олиб
беришни маъкул кўраман.

Гўзал Отажоновна. Талаба:

– Тирноқни шлак қилдириш
ҳозир урф бўлган, шахсан ўзим
ҳам жуда қизиқаман. Иложи бо-
рича пул ажратиб тирноғимни
чиroyли қилиб юргим келади.
Шу вақтгача таниш опала-
римга маникюрсиз 25-30 минг
сўмга шлак қилдираётган эдим.
Яқинда ўша шлак қотирадиган
ускунани, иш қуроллари ва ик-
ки-учта махсус лаки билан 180
минг сўмга сотиб олдим. Энди
тирноқларимни ўзим шлак
қилаяман.

Камола Норбоева. Дизай- нер:

– Тирноқларимни иложи бо-
рича доим бўяб, чиroyли қилиб
юришни ёқтираман. Ҳозирги
замонда аёлларимиз гўзаллиги
учун ясама киприклар, кўзлар
учун махсус турли рангдаги
линзалар ва шунга ўхшаш нар-
салар кўпайиб кетган. Мен ҳам
замондан ортада қолмайин дея
киприк эктириб, линзалардан
фойдаланиб тураман, шу би-
лан бирга тирноғимни ҳам шлак
қилдириб юраман. Одатда
Чилонзор туманида жойлаш-
ган “Нозанин” салонига 65-70
минг сўмга шлак(маникюри
билан) қилдираман. Баъзи-
да “нарашка”(сунъий тирноқ
қўйдириш)ни 100-120 минггача
қилдираман.

Тирноқларга зеб бериш

минлари
танқислиги
ҳақида-ку, айтиб
ўтирмаса ҳам бўлади.
Парҳез қилувчилар истеъмол
қиладиган озиқ-овқатларнинг
меъёрлашган бўлишига эъти-
бор қаратишлари лозим.
БУЙРАККА ОИД ЧИЗИҚЛАР

TIRNOQLAR tilga kirganda

– Бу ҳар кимнинг ўз иши.
Нега тирноқларингизга бун-
ча кўп пул сарфлайсиз, деб
ҳеч кимни айблай олмаймиз.
Тирноқларингизга эътибор
қаратар экансиз, уларда учра-
ши мумкин бўлган касаллик-
лардан ҳам бохабар бўлиб
қўйсангиз зарар қилмайди деб
ўйлади, холос.

ТИРНОҚЛАРГА ҚАРАБ ТАШ- ХИС ҚЎЙСА БЎЛАДИМИ?

Тирноқларнинг ташқи
кўриниши нафақат ораста-
ликдан, балки саломатли-
гингиздан ҳам дарак беради.
Тирноқлар танамизда
бўлаётган ўзгаришларни ўзида
акс эттириб турар экан.

Агар юрагингиз хаста бўлиб,
танада қон айланиши бузилган
бўлса, тирноқ кўкимтир, сурун-
кали сариқ касалидан азият
чекканларнинг тирноқлари
эса кейинчалик сариқ ранга
киради. Оқ рангли тирноқлар
ошқозон ости безларининг зар-
рарланишидан, оч пушти ран-
лиси камқонликдан, сутраг-
оқиши жигар серрозидан,
қора ранглиси эса елка ар-
териал томири тикилиши,
шунингдек, қанд касаллиги
қорасон хасталигидан дарак
беради. Агар тирноғингиз
хаворанг оқиш ёки бўр рангида
бўлса албатта невропатолог
ва гастроэнтерологга бориб
ўзингизни текширтиринг.

“ПАРҲЕЗ”ЛИ ТИРНОҚЛАР

Тирноқлардаги тур-
ли ҳажмдаги оқ доғлар ва
чизикларни мутахассислар,
“лейонихия” деб атайдилар.
Улар кўпинча қатъий ва меъ-
ёрлаштирилмаган парҳез
қиладиганларда учрайди.
Айниқса, танада синк, калций
ва темир етишмаганда бу ҳол
кўп кузатилади. А, К ва Э ви-
та-

– Тирноқларимни
иложи борича доим
бўяб, чиroyли қилиб
юришни ёқтираман.
Ҳозирги замонда аёл-
ларимиз гўзаллиги
учун ясама киприклар,
кўзлар учун махсус тур-
ли рангдаги линзалар
ва шунга ўхшаш нарса-
лар кўпайиб кетяпти,
мен ҳам замондан орта-
да қолмайин дея киприк
эктириб, линзалардан
фойдаланиб тура-
ман, шу билан бирга
тирноғимни ҳам шлак
қилдириб юраман.

Баъзан тирноқларда жуфт-
жуфт, кўндаланг шаклдаги
чизиклар пайдо бўлади. Бу
чизиклар тиббиётда “Муерке
йўллари” дейилади. Бундай
ўзгаришлар сурункали буйрак
хасталикларига чалинган ки-
шиларда учрайди. Чизиклар
пайдо бўлганда тирноқлар тенг
иккига бўлингандек кўринади.

Пастки қисми оқ, тепа қисми
эса силлиқ ва пушти кўринишда
бўлади.

МАНИКЮР ЧИЗИҚЛАРИ

Баъзан тирноқларда “Бо”
чизиклари пайдо бўлади. “Бо”
чизиклари овқатни ҳазм қилиш
аъзолари ва жигар фаолият
бузилганда ҳомиладорлик
ва ҳомиладорликдан кейинги
пайтларда, шунингдек, кучли
безгак хуружи ўтгач кузатила-
ди. Буларнинг ҳаммаси тирноқ
ўсишини тўхтатади ва маълум
вақтдан сўнг тирноқ тубида
чуқур-чуқур “жўяк”лар пайдо
бўлади. Бу эса аввал бўлгану,
кейинчалик ўтиб кетган, соғлик
билан боғлиқ муаммолардан
дарак беради. “Бо” чизикларини

ТЎҒРИ ОВҚАТЛАНМИЗ

Шуни унутмангки, тирноқлар
ҳам меъёрлаштирилган озиқ-
овқатларга муҳтож бўлиб, улар-
да А, В2, В9 ва Э витаминлари-
га талаб катта бўлади. Шунинг
учун, тез-тез жигар, гўшт, балиқ,
сариеғ, творог, пишлоқ, тухум
сариги, ширин қалампир, по-
мидор, салат, нўхат, кўк пиёз,
петрушка, шовул, наъматак,
ўрик, нон, озиқ-овқат ачитқиси
ва кунгабоқар ёғидан истеъмол
қилиб туринг.

ЧИROYЛИМИ ДЕМАК СОҒЛОМ!

Тирноқларни мустаҳкамлаш
учун бир ой давомида тиббиёт
желатинидан кунига 5 грамм-
дан енг, 4 ҳафтадан сўнг муо-
лажани яна қайтаринг.

Мўрт ва қатланадиган тирноқларга

1 чой қошиқ озиқ-овқат желатини устига ½ стакан қайнатиб
совутилган сув қуйиб, шиш-
гунча қуйинг. Сўнг шарбат ёки
мураббога қўшиб истеъмол
қилинг. Желатинни доимий
истеъмол қилиш тирноқларни
мустаҳкамлайди.

Нозик ва қуруқ тирноқлар учун

Ҳафтада бир неча марта
тирноқ усти ва бармоқ учларини
артинг. Суриладиган ёғга А ва
Э витаминларидан қўйсангиз
фойдасини дарҳол сезасиз.

Фойдали дамлаша

1 ош қошиқ ачамбиги (пасту-
шей сумки) ва қичитки ўт (кра-
пива) устига 1 стакан қайноқ сув
қуйиб, 6-8 соат дамлаб қуйинг.
Кунига уч-тўрт маҳал, ½ ста-
кандан, 10 кун давомида ичинг.

Тирноқлар учун ванналар денгиз тузи билан

1 литр илтиқ сувга 1 чой
қошиқ ҳидсиз денгиз тузидан
солиб аралаштиринг. Сўнг
бу сувга 20 дақиқа давомида
қўлларингизни тиқинг. Муола-
жани 10 кун давомида танаф-
фуссиз бажаринг. Бир ойдан
сўнг яна такрорланг.

1 чой қошиқ желатин устига
½ стакан қайнатиб совутилган
сув қуйинг. Шишиб чиққандан
кейин 10-15 дақиқа давомида
қўлларингизни тиқиб ўтиринг.
Бу муолажани 10-12 дақиқадан
сўнг такрорлаш мумкин. Же-
латинли аралашмани музлат-
кичда сақлаб, бир неча марта
фойдалансангиз бўлади.

Гўзаллики биринчи
ўринга қўювчи аёллар, унут-
манг, саломатлик бўлмаса,
гўзаллигингизнинг аҳамияти
қолмайди, шундай экан, ҳар
битта майда деталларга эъти-
борли бўлинг. Тирноқларимиз
орқали танамиздаги баъз-
и касалликларни аниқлаш
имкони бор экан, демак
тирноқларимизга бўлган эъти-
борни ҳам кучайтироғимиз
лозим.

Василабону
ҲАБИБУЛЛАЕВА

Oilavajamiat
Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси,
“Болалар ва оилаларни қўллаб-
қувватлаш” ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
“Соғлом авлод учун” халқаро
хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид ЛУҚМОНОВ

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент – 100000.
Амир Темир кўчаси
1-тор кўча, 2-уй.
Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
E-mail: oilavajamiat@mail.ru
Web-site: oilavajamiat.uz

Газета 2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот
ва ахборот агентлигида 0169 рақами билан рўйхатга
олинган. Буюртма Г – 336. Формати А-3, ҳажми 3 табоқ.
Адади – 5469. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи: М. Тожимамадова
Мусахҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

ISSN 2010-7609

Газета таҳририят компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5